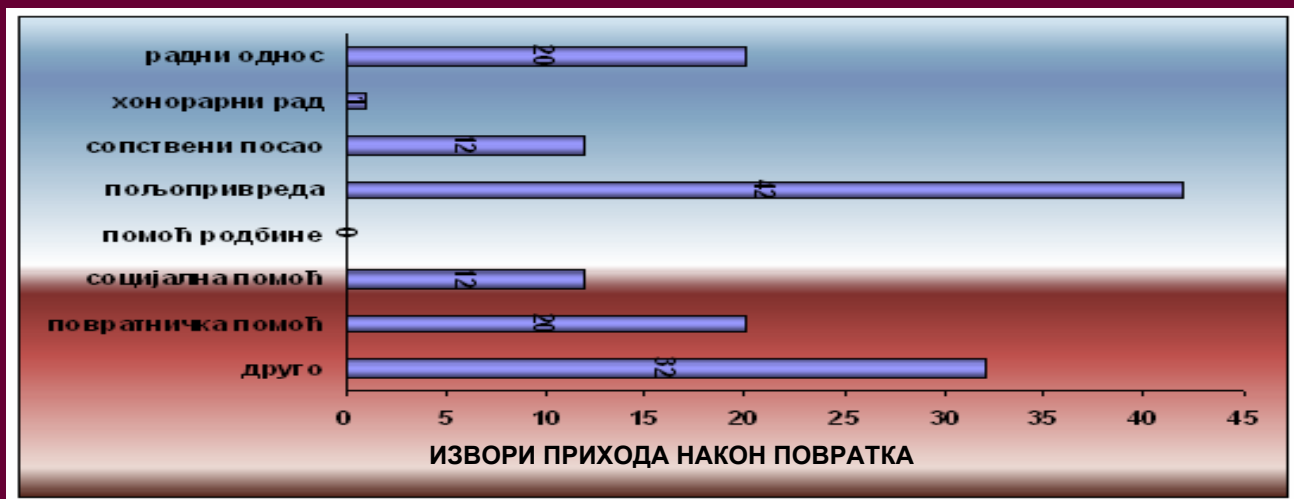

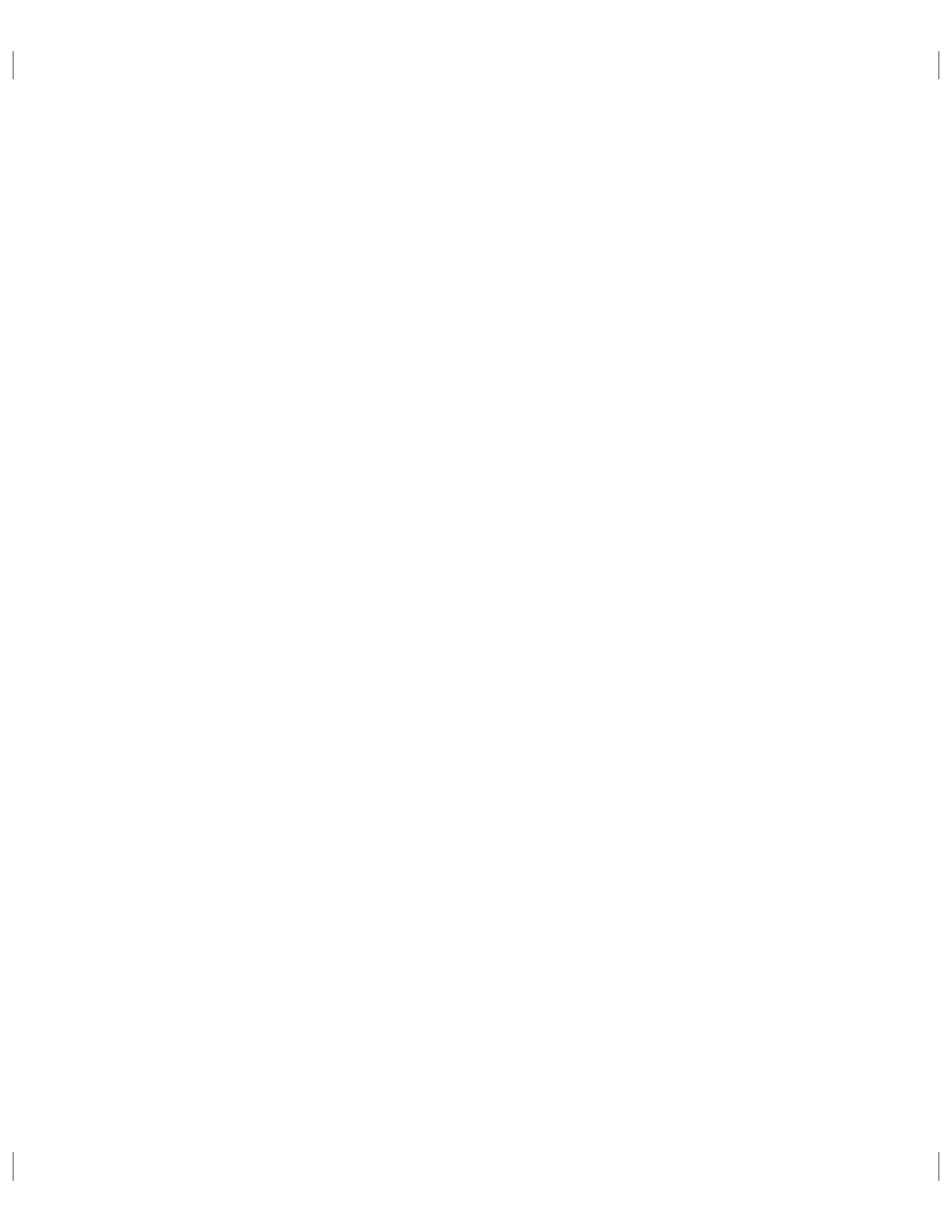

УНИЈА

ПРОШЛОСТ - БУДУЋНОСТ

БЕОГРАД
ЈАНУАР 2012

УНИЈА

ПРОШЛОСТ И БУДУЋНОСТ

БЕОГРАД
ЈАНУАР 2012

ЗАХВАЛНОСТ

Двоструко даје ко брзо даје. То је стара пословица која открива природу помоћи људима у нужди.

Дуга је листа оних који су помогли УНИЈИ и њеним чланицама у протеклим годинама, а преко њих и расељенима са Косова и Метохије.

Почевши са Међународном православном добротворном организацијом (ИОСС), ту се одмах, до данашњих дана, нашао и Високи комесаријат уједињених нација за избеглице (УНХСР). Остварена је сарадња са низом међународних агенција и организација, владиних и невладиних, које су притекле у помоћ: Уједињени методистички комитет за помоћ (УМСОР), Дански савет за избеглице, у Србији и на КиМ (ДРС), Католичка служба помоћи (СРС), Развојни програм Уједињених нација (УНДП) Србије и Косова, Организација за европску безбедност и сарадњу (ОСЦЕ) мисија у Србији, Норвешки савет за избеглице (НСР), Међународна мрежа помоћи (ИАН), Европска перспектива (ЕР), АСДИ/ОСА, ПОНТИС ФОНДАЦИЈА, Међународна католичка комисија за миграције (ИМС) и други

Као добри домаћини, набројали смо оне са стране који су нама и расељенима помагали.

Међутим, од самог почетка остварена је важна сарадња са Министарством за Косово и Метохију Републике Србије (МКиМ), Комесаријатом за избеглице Републике Србије (КИРС), Министарством за заједнице и повратак ПИСГ, Црвеним крстом Београда, Групом 484, и други.

Свима њима као и појединцима који су несебично помагали дугујемо неизмерну захвалност.

УНИЈА

Београд, 12.1.2012.

Округли сто УНИЈЕ са темом - Побољшање животних услова интерно расељених лица у Србији

САДРЖАЈ

1. ЗАХВАЛНОСТ	5
2. УВОДНА РЕЧ	7
3. ДРУГИ О УНИЈИ	11
· Високи Комесаријат Уједињених Нација - УНХЦР	13
• Република Србија - Министарство за Косово и Метохију	14
• Република Србија - Комесаријат за избеглице	15
• Дански савет за избеглице	16
4. УНИЈА ТРЕБА О(П)СТАТИ	19
5. ЧЛанице УНИЈЕ	25
• Хуманитарна организација «Божур» - Увек спемни да помогну ИРЛ	27
• Удружење «Свети Спас» - Од првог дана уз своје суграђане	31
• Удружење «Завичај за повратак» - У служби ИРЛ са Косова и Метохије	36
• Удружење «Југ» – Професионалан однос са партнерима и корисницима	40
• Удружење «Глас Косова и Метохије» - Ој, давори, ти Косово равно	42
6. ИСТРАЖИВАЊА	43
• Анализа повратка на Косово и Метохију у 2009-2010. интерно расељених лица по процесу регистрације	45
• Спречавање криза, поновног исељавања и побољшање живота интерно расељених лица на Косову и Метохији	53
• УНИЈА и заштита људских права	61
• Косово по Резолуцији Савета безбедности 1244 - Извештај под-нет Међународном комитету УН за економска, социјална и кул-турна права - ICESCR	63
7.	70

Представници УНИЈЕ у Народној скупштини

УВОДНА РЕЧ

Људи никада не чине зло са толико одушевљења и доследности осим када га чине из религијских убеђења.

Блез Паскал

Људи су од свог постанка мењали своја места боравка, селили су се.

Сеобе би се могле поделити у две велике групе – сеобе настале из сопствених потреба и сеобе настале пред различитим опасностима које угрожавају животе припадника заједнице.

Праотац Авраам напустио је свој Харан и сву родбину у њему по заповести једнога Бога.

Та вера у једнога Бога обележиће судбину генерација које су долазиле, а биће и извор прогона и сеоба.

Због те вере су досељеници у Нови Свет, Америку, напуштали своја огњишта пред налетима мржње и опасности за живот њихов и њихових породица.

То није престало ни до данашњих дана.

Међутим, треба приметити да је човек, са развојем својих знања, њих користио и за загорчавање судбине својих ближњих.

А како се знање све брже развија, све су чешћи и прогони и сеобе.

На овим просторима, то се догодило 1999. године, када је скоро четврт милиона људи напустило своје куће и окућнице да би спасли свој живот и животе својих укућана.

Мало је оних који имају искуство живота у расељењу.

Треба учити све изнова да би се преживело.

Треба учити и како помоћи невољницима.

То важи и за групу удружења која су се састала да би заједничким снагама боље помогла изгнаницима, а и сами су били изгнаници.

Тих шест организација из различитих делова Србије образовало је УНИЈУ са задатком да помогну изгнаницима да преживе у расејању, већ и да се врате својим становима, кућа-ма, имањима.

У почетку, учећи се, то су били једноставни, али важни за изгнане, задаци поделе ра-зних врста помоћи – одеће, обуће, хране, огрева...

Али, попут Псалмопевца који каже:»Ако тебе заборавим, Јерусалиме, нек ме десница моја заборави» и изгнани кажу исто – Ако тебе заборавим, Косово...

У чему се сада огледала помоћ изгнаницима?

Оставили су своје домове у журби. Шта је сада са њима?

Трудила се УНИЈА да се организују посете њиховим местима.

Шта је са њиховом имовином? Ко да надокнади штету?

И ту је УНИЈА прискакала у помоћ.

Како измирити комшије?

Опет УНИЈА помаже.

Али, свесна оне – мало руку, а малена снага - за указивање свих ових видова помоћи била јој је потребна помоћ са

стране. Па су се ту нашле разне организације, како оне које су организовале владе тако и оне које нису организовале владе, међународне и националне – УНХЦР, УНДП, ИОЦЦ, УМКОР, ДРЦ, Министарство за КиМ...

Поменуте организације које су помагале УНИЈИ и преко ње изгнанима, давале су помоћ и у средствима и у људству за остварење потребне помоћи.

Заједничким снагама, лагано је почело да се решава питање изгнанника, а о дешавањима у вези са тим опет је УНИЈА, уз помоћ са стране, обавештавала.

Да би се сазнало где се шта дешава, ишло се по целој Централној Србији. Више од осамдесет пута ишло се и по Косову и Метохији да би се сазнале новости.

Још неколико пута више ишло се тамо кад је требало да се људи почну враћати својим имањима, кућама. Опет захваљујући заједничком раду уз помоћ оних, већ споменутих, остварени су помаци.

Ово време од скоро десет година и активности УНИЈЕ у том периоду учинили су да она постане препознатљив појам везан за збивања на КиМ и око њега.

Не треба, међутим заборавити мудре Кинезе – Човек је путник у времену и простору...

Отуда се и оно што он створи налази у времену и простору, пролази узвишења и удолине.

Период од десет година довољан је и за узлете и за падове.

Не само што се тиче КиМ и изгнанника са њега, већ и шире у свету.

Као што је УНИЈА расла и опадала што се чланова тиче, никад не занемарујући и не жалећи напора да помогне, и наше окружење које нам помаже пролази кроз сличне фазе.

Иако су сви свесни тежине ситуације кроз коју пролазе земље и организације у садашњем тренутку, то нас не ослобађа обавезе да наставимо да помажемо.

УНИЈА је суочена са знатним ускраћивањем средстава.

Она, ипак, рачуна да ће се наћи помоћ и за њу, а преко ње и расељенима, да испунимо своју дужност и задатак и да се изгнани врате одакле су прогнани, односно, да савију дом где желе – да се не изрекну оне ледене речи «моје» или «твоје».

ПС - Податке о бројкама и местима наћи ћете изобилно у наставку ове брошуре

У Београду, 23. новембра 2011.
Уочи Св. Краља Стефана Дечанског

Управни одбор
УНИЈЕ

ДРУГИ О УНИЈИ

Под покровитељством Министарства за КиМ и УНХЦР-а организована је обука за регистрацију ИРП који желе да се врате на КиМ за УНИЈУ и друге НВО

САРАДЊА УНИЈЕ И УНХЦР-а

УНИЈА је постала извршни партнер УНХЦР-а у јулу 2004. године. Основни циљ сарадње био је тачно објективно информисање интерно расељених лица о тренутној ситуацији у местима са којих су избегли, како би могли да донесу информисану одлуку о својим трајним решењима.

УНХЦР је остварио веома добру сарадњу са Унијом, у више наврата је могао да се ослони на стручност УНИЈЕ у раду са ИРЛ. Кроз своје свакодневне контакте са интерно расељеним лицима, УНИЈА је успевала да дефинише основне проблеме са којима се ова по-пулација сусреће. Захваљујући информацијама које је УНИЈА прикупила, УНХЦР је припремао потпуније програме за повратак интерно расељених лица на своја опњашта, као и за побољшавање услова живота расељених лица.

Нажалост, због смањења буџета за 2012. годину, УНХЦР неће моћи да настави са финансирањем Уније, а самим тим смо и били принуђени да прекинемо сарадњу са УНИЈОМ 31.12.2011.

Желимо да захвалимо УНИЈИ на вишегодишњој сарадњи и желимо им успех у даљем настојању да помогну интерно расељеним лицима са Косова и Метохије.

ВИСОКИ КОМЕСАРИЈАТ УЈЕДИЊЕНИХ
НАЦИЈА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ

Република Србија

**МИНИСТАРСТВО ЗА КОСОВО И
МЕТОХИЈУ**

260 Број: СЛ/2011-08

Датум: 05. децембар 2011. године

Београд

Д.В.

УНИЈА-САВЕЗ УДРУЖЕЊА

Писмо о сарадњи

Министарство за Косово и Метохију остварује успешну сарадњу са УНИЈОМ од самог њеног оснивања. Имајући у виду интересе свих расељених лица, једнако као и интересе повратничких заједница, Министарство и УНИЈА су у претходном периоду заједнички успешно реализовали низ активности. Богато искуство УНИЈе проистекло из вишегодишње праксе пружања помоћи расељеним лицима и повратницима на КиМ, умногоме је допринело реализацији заједничких као и активности самог Министарства.

Као један од најзначајнијих резултата сарадње истиче се имплементација пројекта „Подршка удружењима ИРЛ - актуелне информације о стању на Косову и Метохији“ у оквиру кога је направљен пресек и добијена јасна слика стања како самог процеса повратка тако и одрживости и потреба самих повратничких домаћинстава. Наведени пројекат настављен је и пресеком стања повратка у 2011. години, чија је реализација у току. Поред наведеног реализован је и низ заједничких активности, почев од решавања конкретних питања и проблема ИРЛ и повратника до пружања потребних информација путем заједничких конференција и на други начин.

Као организација проистекла из популације расељених лица, УНИЈА има снажан аргумент активности и деловања према међународним организацијама које су активно укључене у процес повратка и бриге о интерно расељеним лицима.

Ангажовање УНИЈЕ у готово свим сегментима помоћи расељеним лицима и повратницима, даје темељ наставку успешне сарадње чему је Министарство предано.

ПОМОЋНИК МИНИСТРА

Бранислав Ристић

Република Србија
КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ

Народних хероја 4, 11070 Београд
тел: +381 11 285 78 90, факс: +381 11 312 95 85, e-mail: kirs@kirs.gov.rs

Бр. 019-243
Београд, 06 DEC 2011

Унија

Савез удружења интерно расељених лица са Косова и Метохије

Крунска 15
11000 Београд

Поштовани,

У протеклих десет година Комесаријат за избеглице Р. Србије имао је континуирану и успешну сарадњу са Унијом – Савезом удружења ИРЛ (у даљем тексту: Унија) на решавању проблема интерно расељених лица која су избегла са простора Косово и Метохија.

Кроз бројне конференције, округле столове и остале скупове Унија је допринела да се проблеми интерно расељених лица суштински сагледају, те да се на студиозан начин приђе решавању проблема побољшања животних услова у расељеништву.

Један од доприноса Уније огледа се и у информисању интерно расељених лица о програмима трајног збрињавања које спроводи Комесаријат за избеглице Републике Србије. Протеклих година Комесаријат за избеглице финансирао је неколико пројеката Уније који су својом реализацијом утицали на повећање нивоа информисаности интерно расељених лица о постојећим програмима стамбеног збрињавања. Кроз те пројекте постигло се да се интерно расељена лица правовремено информишу о могућностима и начинима аплицирања на постојеће конкурсе, које је расписивао Комесаријат за избеглице Републике Србије. Радио емисије које је Унија организовала и емитовала као и месечни билтен ИНФО, значајни су медији преко којих су се интерно расељена лица информисала и као такви битан сервис преко којег је Комесаријат за избеглице Републике Србије обавештавао о својим активностима.

Комесаријат за избеглице Републике Србије наставиће и у наредном периоду да пружа подршку Унији, као значајном партнеру на пољу информисања интерно расељених лица.

С поштовањем

Комесар

Владимир Цуцић

SARADNJA UNIJA – DANSKI SAVET ZA IZBEGLICE

Danski savet za izbeglice već skoro deset godina ostvaruje intenzivnu i uspešnu saradnju sa Unijom – Savezom udruženja interno raseljenih lica sa Kosova i Metohije.

Kroz mnogobrojne projekte i programe koje je Danski savet za izbeglice (DSI) realizovao, finansirane od strane raznih donatora, Unija i njene članice bili su bitni saradnici. Time su i doprineli uspešnom sprovođenju projekata, i to pre svega onih koji su imali za cilj poboljšanje informisanosti interno raseljenih lica (IRL) u raseljenu i pružanju podrške povratku IRL na Kosovo. Unija je u mnogim situacijama obavljala aktivnosti volonterski, a sve u interesu IRL i ostvarivanju njihovih prava.

Saradnja sa Unijom započela je 2003. godine kada je DSI kroz projekat finansiran od strane UNHCR-a započeo sa podrškom organizovanom učešću IRL na sastancima opštinskih radnih grupa (ORG) na Kosovu. Unija je učestvovala u inicijalnoj selekciji predstavnika interno raseljenih lica za učešće na sastancima ORG kao i u daljoj neprekidnoj selekciji koja traje do današnjih dana. Članice Unije su bile prve koje su svojim primerom pokazale i pozvale IRL da se intenzivnije uključe u rad ORG. Zajedno sa DSI, članice Unije su učestvovala u organizaciji i realizaciji sedam radionica u periodu od 2004-2007. godine, koje su imale za cilj da podignu kapacitete IRL predstavnika koji učestvuju na sastancima ORG da se svrsishodnije zalažu za ostvarivanje njihovih ciljeva. Ove radionice predstavljaju za IRL vredan forum na kome se oni informišu o procesu i projektima povratka, podršci koje pružaju relevantne organizacije i institucije, kao i da sa predstavnicima relevantnih organizacija i institucija učestvuju u radionicama koje definišu buduće akcije. Od samog početka, Unija je uključena kroz izveštavanje i širenje informacija sa sastanaka ORG. Izveštaji sa sastanaka ORG su dostupni svim zainteresovanim stranama kroz kratke sažetke koji se štampaju i dele kroz razne kanale kao i na internet stranici Unije.

DSI je kroz razne projekte doprinosio razvoju Unije i njihovom i većem uključanju u procese koji su doprineli poboljšanju ostvarivanja prava IRL). Kroz projekat koji je DSI sprovodio 2004-2005, finansirano od strane Evropske agencije za rekonstrukciju i kofinansirano od strane UNHCR-a, članice Unije su pored drugih IRL udruženja bile podržane da poboljšaju njihovo institucionalno učešće u procesima donošenja odluka kao i u pripremi Koncept dokumenta za povratak IRL na Kosovo. Možemo reći da su Koncept dokumenti za mnoga mesta koje su članice Unije pripremile realizovani u određenom obimu i da povratnici danas žive u mestima kao što su Prizren, Drenovac, Pograđe, Klobukar, Peć, Istok i Kosovo Polje.

Unija i njene članice bili su i još uvek jesu deo projekata koje DSI sprovodi, a koji imaju za cilj da povećaju informisanost IRL, pomognu IRL u donošenju informisane odluke o njihovim trajnim rešenjima kao i da im pomogne u ostvarivanju održivog povratka. Unija i njene članice su i do sada u saradnji sa DSI učestvovala u organizaciji i realizaciji oko 70 (desetina poseta, 15 informiši poseta kao i u organizovanju više desetina sastanaka sa IRL. Jedna od članica Unije već duži niz godina uspešno funkcioniše kao DSI Informativni centar i pruža IRL neophodnu podršku i informacije.

Članice Unije su od početka saradnje kako sa DSI Srbija tako i sa DSI Kosova bile uključene u realizaciju mnogih projekata povratka IRL na KiM. Tokom realizacije projekata povratka članice Unije su bile neophodna karika koja je povezivala DSI i širu populaciju IRL, neprocenjivi saradnici koji su doprineli uspešnoj realizaciji projekata povratka kao i velika podrška i pomoć samim IRL. Pored već prethodno pomenutih mesta povratka, Unija je doprinela uspešnom povratku u mnogim mestima na teritoriji opština Klina, Peć, Istok, Prizren, Novo Brdo, kao i na mnogim drugim lokacijama širom Kosova i Metohije.

DSI će sa svojim saradnicima i partnerima iz Unije budućnosti nastaviti da kreira i realizuje projekte koji će imati za cilj rešavanje problematike IRL i izbeglica u Republici Srbiji.

УНИЈА ТРЕБА О (П) СТАТИ

Београд 2005 - УНИЈА на састанку са представницима интерно расељених лица и међународних агенција и невладиних организација

УНИЈА ТРЕБА О(П)СТАТИ

У првом броју Билтена УНИЈЕ - Савеза удружења интерно расељених лица, који је изашао из штампе у септембру 2004. године, на првој страни стоји реченица:

"Иако су 2003 и 2004 година биле проглашене годинама повећаног повратка, до бољих резултата се, нажалост, није дошло". Исту реченицу смо могли понављати из године у годину, а можемо је слободно поновити и данас.

УНИЈА ОТВОРЕНА ЗА СВЕ

*Новинар Уније са представницима УНХЦР-а увек на лицу места
- Гњилане, 2009.*

У новембру 2011. године изашао је 84. број Унија ИНФО билтена и још увек се говори о малом броју одрживих повратака, небезбедности и другим сличним стварима. Међутим има и светлих примера које треба истаћи, као на пример да су се неке породице вратиле са децом, да узгајају стоку и да поред тренутне ситуације желе да остану доле. Тачна је и неспорна чињеница да се упркос свих залагања повратак и опстанак неће остварити у целости.

Основана да прати, промовише и помогне ИРЛ да одреде и оплемене свој живот, у расељеништву или у својим домовима на Косову и Метохији, УНИЈА, скоро пуних десет година траје, заговара и води специфичну борбу за остварење циљева ИРЛ. Ту своју мисију УНИЈА остварује захваљујући мрежи удружења ИРЛ, распрострањених на целој територији Србије, рачунајући и канцеларију УНИЈЕ М на Косову и Метохији.

Ако би се на крају ове године сумирали и побројали резултати постигнути свих ових година, за то би требало много времена и простора, јер слободно можемо рећи да су активности УНИЈЕ биле прожете кроз све активности домаћих и међународних организација и институција које су се иоле бавиле проблемима расељених лица са Косова и Метохије. Скоро да није било, догађаја, конференције, панела, радионице, тренинга, округлог стола где Унија и њене чланице нису узеле уцешће. Готово да нема организације која се бавила питањима ИРЛ, а да се није обратила УНИЈИ, за контакте са ИРЛ, питајући нас за проблеме и начин живота расељених. УНИЈА и њене чланице су за свакога биле отворене, без условљавања, сматрајући да све што раде, раде за сопствени народ. Уосталом већину чланица УНИЈЕ чине људи пореклом са Косова и Метохије или су и сами ИРЛ.

АКТИВНОСТИ УНИЈЕ

1. Информисање, које подразумева издавање Унија ИНФО билтена, емитовање радио и телевизијских емисија и прилога, конференција за новинаре, округле столове ...
2. Истраживање потреба ИРЛ
3. Истраживање потреба и помоћ српском и осталим неалбанским заједницама на Косову и Метохији
4. Активно учешће на стварању услова помирења између етничких заједница на Косову и Метохији, кроз учешће на ОРГ и међуетничким дијалозима
5. Активна подршка ИРЛ која су се одлучила на повратак информисањем о правима и процедурама повратка, логистичком подршком при регулисању документације потребне за остваривање права на повратак
6. Активна подршка УНХЦР-у и ДРЦ-у при организовању иди-види посета
7. Активно учешће при организовању група за посету гробљима, подршка Министарству за КиМ приликом чишћења гробаља на КиМ
8. Активно учешће при сачињавању тужби за надокнаду штете настале након доласка међународних снага на Косово и Метохију, као и регистарцији уништене имовине
9. Активно учешће појединих чланица Уније у стварању климе за опстанак у месту расељења, такозваном економском оснаживању ИРЛ, кроз различите видове помоћи
10. Учесће на многим скуповима организованих у циљу борбе за побољшање услова живота расељених лица

АКТИВНОСТИ У БРОЈКАМА

Конференција у Приштини у организацији Уније 17. и 18. новембра 2005.

социјална питања, УНДП Србије и Косова, самих расељених

4. Осам годишњих конференција са преко 600 учесника, уз учешће великог броја високих представника организација и институција које се баве про-блемима расељених. Издвајамо Конференцију одржану 2005. године у Приштини, у чијем раду је учествовао велики број званичника Владе Србије и ПИС Владе Косова, локалних власти, УНХЦР-а Србије и Косова, као и велики број других учесника.

1. Унија је уредила и штампала 84. броја Унија ИНФО билтена. Сваки у 5000 примерака, што значи да је кроз Билтен разне информације добило најмање 420.000 лица, како расељених, тако и релевантних људи из различитих институција и организација.

2. Емитовано је преко 150 радио и ТВ емисија, у организацији УНИЈЕ и њених чланица. У оквиру једног од пројекта Уније сваке недеље, радио емисију у трајању од два сата могли су да прате слушаоци у Србији, укључујући и КиМ, и Црној Гори

3. У протеклим годинама Унија је организовала и успешно одржала 24 округла стола, са преко 1000 уче-сника међу којима и високих пред-ставника УНХЦР-а, Министарства за КиМ, Комесаријата за избеглице, ОЕБС-а, Министарства за рад и

5. При истраживању потреба српске и осталих неалбанских заједница на Косову и Метохији, остварено је следеће

- 23 локације су обиђен у консултацијама 10 локација је идентификовано као места са највећим ризиком од иселјавања
- Формирано је 10 већа заједница у срединама са ризиком од иселјавања.
- Сачињено је 10 интервентних стратегија
- Потписано је 16 меморандума са асоцијацијама чије смо оснивање помогли
- 13 уговора о сарадњи са асоцијацијама из Србије, Косова и Црне Горе
- 7 меморандума о сарадњи са општинама на Косову у 7 пројектних локација
- 10 уговора о спровођењу грантова (Ораховац - подржано отварање омладинском клубу, Горња Битиња - каптаза за водовод, Брестовик - канал за наводњавање, Видане - трактор са прикључцима, изградња капеле у Горњем Ливочу, изградња прилазних путева у општини Витина)
- Одржана су 4 регионална округла стола и један централни у Косову Пољу.

Иди - види посета 2002. године

Иди - види посета - Будисавци - остаци куће

Запуштено гробље и његово уређење

6. Унија и њене чланице су учествовале у стварању повољне међуетничке климе у многим срединама на Косову и Метохији, кроз дијалоге. Иако то није помно забележено, скромно можемо рећи да је Унија учествовала у преко тридесетак дијалога, који су предходили повратку. У неким срединама се Срби никада нису вратили, иако су дијалози међу комшијама доста обећавали. На оним местима где је повратак било могуће остварити, није постојала политичка воља локалних власти да подспеше повратак, а оправдање је био недостатак средстава за изградњу.

У сарадњи са ДРЦ-ом скоро све чланица Уније су укључени у рад Општинских радних група (ОРГ). Унија је урадила око 400 извештаја са састанака ОРГ и притом штампала 64 извода са састанака ОРГ у по 2000 примерака. То значи да су се са дешавањима у косовским општинама, пре свега на пољу повратка, упознао најмање 128.000 ИРЛ. Сажетци су расељенима дистрибуирани заједно са Унија ИНФО билтеном.

7. Уз подршку Министарства за Косово и Метохију, чланице Уније су организовано повеле преко 60 група расељених да посете гробља за време Задушница, сеоских слава, отварања Богословије, освештења црква и других светиња. На тај начин је око 2500 људи посетило гробља и српске светиње на Косову и Метохији.

8. Веома је мерљив ефекат Уније и на пољу регулисања документације за ИРЛ, што преко чланица Уније, што упућивањем на организације које се баве овом проблематиком. Унија је, такође, дала велики допринос код састављања и достављања тужби за надокнаду штете, учињене по доласку међународних снага на КиМ. Том приликом је сачињено, око 3600 тужби.

Расељеник пред својом разрушеном кућом

Представници Уније проблеме расељених пренели су и некадашњем шефу УНМИК-а Сорену Јесену Петерсену

9. Неке од чланица Уније су врло активно укључене у економско оснаживање ИРЛ у расељеништву. Удружења Божур и Југ, чланице Уније, са својим донаторима су у те сврхе поделиле велики број грантова расељенима, а неки од њих су између осталог захваљујући и тој помоћи постали врло успешни предузетници.

ПОДРШКА И ПРОБЛЕМИ

УНИЈА је остваривала своје циљеве захваљујући подршци пре свих УНХЦР-а, који је препознао значај удружења за помоћ расељеним лицима и значај заједничког и организованог деловања свих на истом задатку. УНХЦР је подржао оснивање УНИЈЕ - Савеза удружења интерно расељених лица и пружао јој велику помоћ више од седам година. Захваљујући УНХЦР-у УНИЈА је постала члан огромног мобилног тима, који је могао да пропрати, забележи и пренесе информације са великог броја догађаја на КиМ и у централној Србији. Но, присуство свуда и на

сваком месту, где се радило о расељеним лицима и уопште српског и осталим заједницама на Косову и Метохији, носило је са собом доста проблема и доста ризика. Често пута су чланови УНИЈЕ морали да добро извагају шта ће рећи, па се дешавало да су можда некада и прећутали виђено, или ако нису прећутали рекли су то у блажој форми. Зашто? Због ризика да не остану без подршке, оплонца и правог саговорника. Иако је УНИЈА потписник Споразума о сарадњи са косовским Министарством за заједнице и повратак, које је последњих година било кључни фактор повратка Срба и осталих ИРЛ, често је Унија на КиМ сматрана прослском владином организацијом из Београда. Такође је Унија иу централној Србији често сматрана плаћеничком организацијом која сарађује са косовским институцијама.

Без обзира на све то немерљив је значај подршке коју Унија ужива од стране Министарства за Косово и Метохију, као и великог броја расељених лица са Косова и Метохије.

КАКО ДАЉЕ?

Након одлуке УНХЦР-а о престанку финансирања активности УНИЈЕ, односно после 1. јануара 2012. године, УНИЈА ће се наћи у врло незавидном положају и мораће претрпети тежак период. Прво, врло је евидентно да ће ИРЛ и даље рачунати на УНИЈУ и њене чланице, поготову у тренутно актуелној ситуацији, када већина ИРЛ нису регулисала питање имовине. Расељени не знају шта ће бити са приватизацијом на Косову и да ли ће они моћи добити оно што им по пропису припада. ИРЛ имају још родбине и пријатеља на КиМ, а због тренутне ситуације ретко се ко упућује тамо. Поставља се питање ко ће расељене о свему наведеном информисати, одвести их у иди види посету, Задушнице ...

Поред тога, врло је велики посао да се једна десетогодишња организација каква је УНИЈА, за тако кратко време расформира. Једноставно, ако неко не схвати значај и потребу да УНИЈА опстане као савез или, како су је ових година често називали, мост међу различитим заједницама, она ће се наћи на улици. Због тога упућујемо апел свима да подрже опстанак УНИЈЕ у, како је већ раније речено, мобилном тиму који ће истраживати, информисати и упућивати на боља и квалитетнија решења проблема интерно расељених лица и оних који су остали да живе на КиМ.

Учесници Општинске радне групе пред општином

ЧЛАНИЦЕ УНИЈЕ

Годишња конференција УНИЈЕ - 2006. година

ХУМАНИТАРНА ОРГАНИЗАЦИЈА БОЖУР

УВЕК СПРЕМНИ ДА ПОМОГНУ ИРЛ

МИСИЈА И ЦИЉЕВИ

Хуманитарна организација БОЖУР је невладина, непрофитна организација, са циљем помоћи у повећању свих елемената животног стандарда расељеним лицима, избеглим и прогнаним, особама са посебним потребама као и социјално угроженом становништву у материјалном и нематеријалном погледу, као и повратак расељених на своја вековна опћишта.

Регистрована је 2000.године, као последица прогона са тла Косова и Метохије 1999.године.

Улога организације је хуманитарна, едукативна, правна, саветодавна, информативна и истраживачка.

Мисија организације је да код расељених породица оформи јасно виђење прошлог, садашњег и будућег времена, како би сами пронашли пут свог живљења све мање ослањајући се на друге

Свесни тешких услова живота, становништва у Србији, организација БОЖУР је одлучила да крене са решавањем проблема.

Неке породице ће се одлучити да остану у Србији, неке да се врате у своје родно место, а неке још увек не могу да се одлуче о својој будућности али ипак сви они желе да се до решавања свог проблема, укључе у нормалне токове живота.

Свакој од ових породица потребна је посебна, њој прилагођена подршка, како би донела и спровела одлуку о својој будућности. Особље БОЖУРа присутно је на територији Србије, Црне Горе и Косова.

ПОВРАТАК

Манастир Будисавци - ИДИ-ВИДИ посета Дреновцу

Коначне одлуке о повратку доносе сами расељени. понекад је мала, али права подршка, довољна да се породица одлучи о повратку. Осећај повратка кући је заиста јединствен осећај и када људи одлуче да се врате, постоји низ препрека које сами не могу решити. БОЖУР је ту да помогне породицама кроз разне пројекте, а које имају за циљ да повећају информисаност ИРЛ, помогну у ИРЛ доношењу информисане одлуке о њиховим трајним решењима као и да им помогне у остваривању одрживог повратка. Као информативни центар Данског савета за избеглице, БОЖУР поред информативне улоге, ради на реализацији ИДИ-ВИДИ посета, ИДИ-ИНФОРМИШИ посета као организовање сатанак са ИРЛ.

Сарадња са Данским саветом за избеглице кроз пројекат финансиран од стране УНХЦР-а, се огледа кроз

организовање учешћа ИРЛ на састанцима ОРГ на КИМ, као и селекција представника ИРЛ за учешће на састанцима ОРГ, а сами представнице Божура су личним примером, показале и позивале ИРЛ да се интезивније укључе у рад ОРГ. Такође, заједно да ДСИ, Божур је учествовао у организовању и реализацији седам радионица у периоду од 2004-2007.године, а које су имале за циљ да подигну капацитете ИРЛ представника који учествују на

састанцима ОРГ а све у циљу бољег залагања ИРЛ у остваривању њихових циљева. У циљу извештавања активности са састанак ОРГ, предстаници Божур, припремају извештаје који се кроз УНИЈУ, дистрибуира заинтересованим странама, као и дистрибуција сажетака коју припрема ДСИ.

Божур је на пројектима повратка био у партнерским односима са разним организација које су завршиле свеје мисије (UMCOR, IOCC) али је најдужа сарадња са са ДСИ Србија тако и са ДСИ Косова. Та сарадња траје и даље.

Божур је од 2005.године, израђивао концепт документа за разна места, од којих су неки реализовани у одређеном

обиму где повратници сада живе и то у местима Дреновац, Будисавци, Долац, Кош и Опрашке, Косово Поље.

У посети повратницима у Дреновцу јула 2011

Сарадња са Министраством за Косово и Метохију се огледала кроз истраживање и анализу повратника на КИМ, који је реализован кроз мрежу УНИЈЕ. Свака од организација је обишла повратнике у 2009.године, и са њима попунила упитник, након чега је урађена комплетна статистика, на основу које се могу да се дефинишу проблеми и потребе повратника и осмисли стратегија за решавање истих.

У сарадњи са УНДП Косова, кроз мрежу УНИЈЕ, реализован је пројекат, „ Спречавање кризе, поновног исељавања и побољшања живота ИРЛ на КИМ.

Овај пројекат је имао за циљ да да одговор за спречавање кризе, као и захтеве и потребе

заједница на КИМ у опасности од поновног исељавања. На тај начин, пројекат је био усмерен на тренутне и дуготрајне потребе угрожених мањинских заједница на КИМ.

Божур је у многим ситуацијама обављао активности волонтерски, а све у интересу ИРЛ и остваривању њихових права.

ЕКОНОМСКО ОСНАЖИВАЊЕ

Организација Божур дужи низ година спроводи програме економске помоћи како за ИРЛ, тако и избеглим и локалном становништву у Србији, Црној гори и на КИМ.

У току 2003-2004.године у сарадњи са Америчком организацијом за реконструкцију ACDC/VOCA, подржан је један број расељених, који су уз помоћ грантова регистровали своје пословне идеје.

Кроз програм КИП и отворене фондове које је спроводио Дански савет за избеглице Косова, у сарадњи са партнерима, Божур је реализовао програм подршке економске реинтеграције српских повратника у села Кош и Опрашке.Програмом је обухваћено четири групе које су прошле тренинге, као и студијске посете компанијама у Срије. Групе су након тога регистроване као правна лица и након тога снабдевене опремом која им је потребна за започињање бизниса у циљу реинтеграције и одрживог опстанка.

Истраживање које је вршено пре почетка програма економске помоћи, које је финансирано од стране BPRM-а, а у сарадњи са CRS-ом, је резултирало у изради брошуре која је дала стварне потребе, жеље и планове за будућност ИРЛ у четири града у Србији.

Предраг Крстић, ИРЛ из Суве Реке са представником CRS-а г. Дином Мујановићем

Сарадња са Католичком службом помоћи (CRS) кроз фондове BPRM-а, од 2005.године, спроводе се програми економске помоћи, како у Србији тако и у Црној гори, где је преко 500 породица добило грантове са којима реализују своју пословну идеју.

Корисници који су обухваћени овим програмом, обезбеђен је курс из области предузетништва, као и једном годишње пословно саветовање у циљу повезивања корисника и размена пословних идеја.

Сарадња са CRS - ом као и поменути програм се спроводи и даље.

Кроз фондове Евроске агенције за реконструкцију, у сарадњи са ДСИ, релизован је програм ИПА 07 и ИПА 08, кроз који је обухваћен велики број ИРЛ, избеглих и локалног становништва, у започињању својих пословних идеја.

Кроз активности овог програма су и тренинзи, стручна предавања као и могућност преквалификације за селектоване кориснике.

Наставак програма које финансира Европска агенција за реконструкцију, у сарадњи са ДСИ, је програм ИПА 09, који обухвата повратнике на КИМ, кроз економско оснаживање у циљу одрживости њиховог повратка. Пројекат је у току и овухвате све повратнике којима је оваква помоћ потребна.

ИНФОРМИСАЊЕ

Организација, БОЖУР, је једна од шест оснивача УНИЈЕ асоцијације удружења ИРЛ, која спроводи пројекат ИНФОРМИСАНОСТ као директни партнер УНХЦР-а Београд, већ дуги низ година.

У циљу боље информисаности Божур пружа информације како у канцеларији тако и на терену. У склопу информисања, спроводе се и разне радио емисије, округли столови, конференције.

Такође, у циљу боље информисаности, једном месечно излази Билтен, кроз који ИРЛ могу да се информишу о активностима чланица, о ситуацији на терену и другим питањима.

Кроз фондове УНДП-и а Косова, у сарадњи са организацијом Космет из Црне Горе, организација Божур је учествовала на креирању и изради Информатора који се дистрибуирао за сва расељена лица у Црној Гори

ЕДУКАЦИЈА

У сарадњи са Међународном православном добротворном организацијом (ИОСС), реализован је програм едукације за 40 расељених лица у Смед.Паланци. Расељени су похађали курс енглеског језика и након тога добили дипломе, у циљу праћења савремених токова и лакшег запошљавања.

У циљу преквалификације расељих лица, Божур кроз финансирање УНДП Србије, а у сарадњи са Националном службом за запошљавање Смед.Паланка и Велика Плана, као и институтом Гоша, реализовао пројекта преквалификације 10 омладинаца, који су завршили обуку за завариваче и добила сертификате и атесте који су међународно признати .

Млади вариоци

Вариоци на обуци

Као допринос младима у Смед.Паланци, Божур је у сарадњи са Словачком организацијом Понтс фондација из Братиславе, кроз фондове Словачке владе, отворио клуб младих „ Мост,, који је окупљао младе из Смед.Палнке. Циљ клуба је био да се млади без обзира одакле дошли, реинтегришу у средину кроз дружење, забаву, едукацију.

Клуб младих МОСТ

Обука у Великој Плани

Као учешће локалне заједнице је био простор који је општина доделила за функционисање овог клуба. Клуб је опремљен рачунарима, намештајем и простором за забаве и дружења.

ОД ПРВОГ ДАНА УЗ СВОЈЕ СУГРАЂАНЕ

Удружење грађана за помоћ расељенима са Косова и Метохије "Свети Спас" настало је јула 1999. године, као одговор на егзодус неалбанског живља са простора КиМ, веза са завичајем и као потреба за налажење најадекватнијих решења за опстанак и одрживост оних који су напустили своје домове.

Удружење данас у свом саставу има више од 8000 породица са преко 20000 појединаца у Београду и унутрашњости. Поред канцеларије у Београду, удружење је имало мобилне тимове у другим градовима у централној Србији, канцеларију у Нишу и канцеларију на КиМ, у Средској/Призрену - касније на Брезовици/Штрпце. Захваљујући визији Међународне православне добротворне организације (ИОЦЦ) и Високог комесаријата уједињених нација за избеглице (УНХЦР), 2002. године се формира мрежа удружења, УНИЈА, која имају заједнички циљ, помоћ расељеним лицима. То је био разлог да, након формирања савеза удружења, наше удружење настави са радом само у Београду и на Брезовици. Захваљујући формирању Уније, удружење је у могућности, да уз помоћ партнерских организација из канцеларија у којима се сада налази, буде у контакту са свим својим корисницима.

ПАРТНЕРИ НА ЗАЈЕДНИЧКОМ ЗАДАТКУ

Партнерске организације, захваљујући којима смо изградили капацитете и били у могућности да помогнемо расељеним лицима, су: Међународна православна добротворна организација (ИОЦЦ), Високи комесаријат уједињених нација за избеглице (UNHCR), Норвешки савет за избеглице (NRC), Дански савет за избеглице Србије и Косова (DRC), Министарство за Косово и Метохију Републике Србије (МКиМ), Развојни програм Уједињених нација (UNDP) Србије и Косова, Комесаријат за избеглице Републике Србије (КИРС), Католичка служба помоћи (CRS), Организација за европску безбедност и сарадњу (OSCE) мисија у Србији, Министарство за заједнице и повратак, Општина Призрен, Црвени крст Београда, Европска перспектива, Група 484, Међународна мрежа помоћи (IAN) и други.

ОД ПАКЕТА ПОМОЋИ, ИНФОРМИСАЊА...

На почетку смо расељенима дистрибуирали неопходну помоћ у храни, хигијени, одећи и обући, а у томе су нам помогли Група 484 и Међународна мрежа помоћи (IAN). Након тога почињемо неоподни психосоцијални рад и савлађивање нових вештина са децом и одраслима. Подршку у овим активностима дала нам је Међународна православна добротворна организација (ИОЦЦ) кроз пројекте Креативне дечије радиоице и Курса за рад на рачунарима.

Уз велику подршку Норвешког савета за избеглице (NRC), најраније од свих осталих, већ 2002. године почињемо да се бавимо организацијом Иди-види посета. Ове посете организујемо у сопственој режији од израде базе података, одређивања група, припреме корисника за одлазак на КиМ, обиласка домова на КиМ (што се у периоду 2002. године равнало са авантуром и подвигом), контаката са локалним властима и представницима међународних институција на КиМ, међуетничких дијалога, до повратка у место привременог боравка. Реализацијом ових активности, у сопственој режији нашег удружења, до данашњег дана

своје домове је обишло више од 800 појединаца. Исте године као први представници ИРЛ, почињемо да учествујемо на састанцима Општинских радних група у Призрену, састанцима који су за циљ имали изналажење могућности за стварање услова за несметан повратак расељених. Након завршетка мисије НРЦ-а у Србији, до данашњих дана, ову активност настављамо захваљујући сарадњи са Данским саветом за избеглице.

Иди Види посета 2002.- Богошевце; са војницима КФОР-а

смо у могућности да сачинимо више од 100 ТВ прилога са простора Косова и Метохије и емитујемо их на 2. програму РТС-а у емисији Повратак.

Информисање ДРЦ

елним фондовима и програмима за запошљавање намењеним овој популацији, о повластицама у области запошљавања и образовања.

Транспарентност и омогућавање расељенима да прате актуелна дешавања везана популацију расељених на просторима КиМ и у централној Србији постижемо 2005. године уз подршку УНХЦР-а. Захваљујући пројекту УНХЦР-а под називом "Повећање нивоа информисаности субјеката који учествују у коначном статусу ИРЛ" омогућено нам је да у оквиру мреже ЛНО – Унија уз помоћ публикације ИНФО билтен Уније расељенима приближимо просторе из којих су избегли, да им пружимо праву информацију како о актуелностима са КиМ и могућностима за повратак, тако и информације о помоћи у одрживости у месту привременог боравка и осталим дешавањима. Уз подршку УНХЦР-а, захваљујући структури наших сардника, били

Још један вид информисања ИРЛ постижемо спроводећи пројекат ДРЦ-а, "Подршка ИРЛ у Србији" и пројекат УНДП-а Србије под називом "Информацијом до бољег стандарда". Пројекат ДРЦ-а обухвата прикупљање и дистрибуцију информација сачињених на састанцима Општинских радних група. Дистрибуција информација са ОРГ била је од помоћи расељенима у стварању реалне слике о тренутном стању у месту из којег су избегли и доношењу одлуке о њиховом даљем опредељењу. Наш задатак у пројекту подржаном од стране УНДП-а Србије обухватао је информисање расељених у месту привременог боравка са циљем побољшања њиховог животног стандарда. Пројектни задатак наше организације састојао се у бољем информисању расељених о акту-

.....РАСПОДЕЛИ ГРАНТОВА.....

Пројекат УНДП-а Косово омогућио нам је да, са партнерским организацијама из мреже Унија, по први пут конкретније допринесемо заједницама на простору Косова и Метохије. Како расељенима који су се вратили, тако и онима који нису напустили просторе КиМ. У након истраживања које локације су на територији КиМ најугроженије,

Предаја трактора као гранта заједници у селу Новаке

наш задатак је био да у контакту са повратничком заједницом у селу Новаке и заједницом у Ораховцу пронађемо најидеалније решење за јачање заједнице. Формирали смо савет заједнице од стране представника заједнице. Савет је уз нашу асистенцију и асистенцију представника локалних органа, и представника међународних организација (УНХЦР, ОСЦЕ, УНДП) од више предлога пројеката за јачање заједнице одабрао најцелисходнији. Заједница је едукована да демократски одлучује о питањима од значаја за читаву заједницу, да сопственим ресурсима изради предлог пројекта и бизнис план, те да га касније примени у пракси. У оквиру ове активности, селу Новаке смо поклонили трактор захваљујући којем, неколико година уназад, заједница обради 30 и више хектара земљишта. У Ораховцу је формиран Омладински клуб и опремљен модер-

ном рачунарском опремом и опремом потребном за стварање услова за дружење младих и самоодрживост.

.....ДО ИЗГРАДЊЕ КУЋА

Оно нашта смо најпоноснији је наше учешће у реализацији првог пројекта повратка расељених у урбану средину, град

Нове куће у Призрену, Потокмахала 2011.

Призрен. Пројекат смо започели још 2002. године. Уз подршку ДРЦ-а, 2004. године сачинили смо званични документ "Пројекат повратка 30 породица у Призрен град", који је наишао на велико разумевање од стране појединаца и институција који се у Призрену баве подршком у повратку. Пројекат је прошао све могуће инстанце да би 2005. године био усвојен и на задњој инстанци, Централном механизму. Обезбеђена су и средства.....али се из необјашњивих разлога ништа није урадило на повратку до 2010. године.

Извеснија прича о повратку у град Призрен почиње интересовањем амбасаде Велике Британије у Приштини и Београду која одваја финансијска средства за реализацију пројекта који је, на конкурс расписаном од стране Министарства за заједнице и повратак, добио Дански савет за избеглице а чији смо ми били партнери.

Реализација овог пројекта је омогућила да се десет породица поново нађе у својим кућама у центру Призрена, у насељу Потокмахала. У време закључења ове брошуре, отпочела је друга фаза пројекта повратка у град Призрен, повратак у насеље звано Поткаљаја. Реално је за очекивати да ће се у првој половини 2012. године у својим кућама у центру Призрена наћи још двадесетак породица, након чега следи трећа фаза пројекта.

Опремљеност

Удружење располаже основном техником, потребном за несметан рад на реализацији пројекта и тимом правника, који свакодневно, без обзира на финансијску и програмску подршку пружају бесплатну правну помоћ расељеним лицима. Располаже богатом фото и видео архивом о стању на КиМ и активности ИРП у расејању. У канцеларијама Удружења се свакодневно може добити бесплатна штампа која се бави проблематиком расељених лица. У Удружењу је од самог почетка рада активно ангажовано 8 сталних и 4 повремених сарадника. Сви ангажовани сарадници су са високом или вишом стручном спремом.

Мисија: Успостављање поновних веза са завичајем и непосредно информисање ИРП, у циљу повратка на вековна огњишта.

Циљеви: Помоћ у повратку, реинтеграцији и интеграцији ИРП. Пружање бесплатних правних савета и помоћи. Континуирани психосоцијални рад и рад са децом кроз креативне радионице. Едукација. Дистрибуција хуманитарне помоћи.

Етнографски музеј - очување културне традиције

ЧУВАЊЕ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

Једно смо од малобројних удружења која се континуирано бави чувањем културне баштине. Организатори смо бројних културних догађаја, књижевних вечери, промоција књига и других свечаности у којима се негује косовска песма и писана реч. Сваки културни догађај користимо и за презентовање богате фото и видео архиве.

БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ РАСЕЉЕНИМА

Удружење грађана за помоћ расељенима са Косова и Метохије "Свети Спас" у својој активности покушава да својим сународницима обезбеди континуирану

бесплатну правну помоћ. Ова врста подршке се пружа без обзира на финансијско покриће из пројекта. То омогућава структура ангажованих сарадника. Поред актуелних информација, помоћ се састоји у давању правних савета, писању поднесака, комплетирању одређене документације потребне за остваривање неких права. Наравно, уколико је оваква помоћ покривена пројектом и финансијском подршком, резултати су далеко бољи.

У периоду од марта до 10. јуна 2004. укупно је урађено и предато надлежним судовима на Косову и Метохији 16.800 тужби, чиме су ИРП уштедела више од 5 милиона Евра (изјава Владимира Цуцића листу Прави одговор бр. 90) Од укупног броја мрежа правних канцеларија Уније (кроз пројекат ИОЦЦ-а) урадила је 5.683 тужби, а наша канцеларија 886 тужби.

ПЛАНОВИ ЗА НАРЕДНИ ПЕРИОД

Након завршетка прве фазе пројекта повратка у Поткаљају/Призрен, априла 2012. године, очекујемо да ће се наставити са другом фазом, изградњом петнаестак кућа за повратнике. До краја 2012. године очекујемо и реализацију треће фазе, повратак преосталих ИРЛ заинтересованих за повратак у Поткаљају.

Удружење ће и у наредном периоду наставити процес информисања расељених кроз расположиве начине. У периоду до краја 2012. године, у оквиру информисања расељених по пројекту "Подршка одрживом повратку" бићемо у могућности да посредством радио и ТВ таласа наставимо информисање расељених о могућностима одрживог повратка. Пројекат је финансиран средствима Европске Уније, посредством Делегације Европске уније у Републици Србији и кофинансиран средствима УНХЦР-а. Спроводи се у блиској сарадњи са Министарством за КиМ а сарађује се и са Комеасријатом за избеглице РС.

У оквиру сарадње са Градским општинама Града Београда, активније ћемо се укључити у реализацију локалних акционих планова (ЛАП) и утицати на што целисходније ангажовање постојећих средстава намењених побољшању стандарда ИРЛ.

Панорама Призрена

УДРУЖЕЊЕ «ЗАВИЧАЈ ЗА ПОВРАТАК» У СЛУЖБИ ИРЛ СА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

Удружење ЗАВИЧАЈ ЗА ПОВРАТАК, основано је 2002 године, са циљем да окупи, информише и помогне расељеним лицима са Косова и Метохије у свим правцима њихових активности. Информацијом у право време и на правом месту чланови Удружења су дали немерљив допринос побољшању услова живота интерно расељених лица (ИРЛ) или њиховом повратку на своја вековна огњишта. То је у ствари и мисија Завичаја за повратак, као и очување Косова и Метохије у целини.

Мисија

- Помоћи ИРЛ да се што боље снађу у условима локалних средина у којима су расељени, до њиховог коначног повратка у своје домове на Косову и Метохији, као и подстаћи и помоћи процес самог повратка.

У току ових скоро десет године Удружење се бавило различитим активностима. У првој фази активности су биле предузимане на пољу социо-економске подршке која је била неопходна у времену сналажења ИРЛ у срединама где су се обрела. У том циљу су организована разна дружења жена и омладине, као и обуке за неке делатности.

ОБУКЕ

Рад на пројекту "Практично пчеларство"

- Пројекат "Практично пчелар-ство" финансиран од ИОЦЦ-а 2002 године
- Пројекат "Ослободи своје знање" финансиран од НЦА 2003 године
- Пројекат радионица косовског веза, подржан од ФРЕСТА програма ДРЦ, који је трајао две године.
- "Бизнис, али свој" пројекат подржан од Скупштине града Крагујевца и остали пројекти

Од идеје за оснивањем прве Општинске радне групе, заједно са Удружењем СВЕТИ СПАС из Београда и канцеларија УНХЦР-а, Завичај за повратак корак по корак креће у подршку ИРЛ која су одлучила да се врате на своја

огњишта. Од тада до данас, уз много проблема и оспоравања удружење се бави свим видовима подршке овим активностима.

Од средине 2003. године Завичај за повратак ради на процесе појединачних повратака, у општинама косовског Поморавља (Гњилане, Витина, Приштина, Грачаница, Косово Поље и Обилић), као партнери UMCOR-а. У том периоду је идентификовано 30 реалних повратника, од којих се вратило и било подржано шест породица. Пројекат

Манастир Гориоч - ОРГ Исток

је био прекинут дешавањима 17. и 18. марта 2004. године., када се десио погром над српским становништва у покрајини.

Свом расположивом логистичком помоћи Завичај за повратак је учествовао у процесима повратка у села призренске општине, Новеке, Смаћ, Горња Србица и селима Средачке жупе Богошевац, Стајковце и Средска. Учешће се састојало у смислу лобирања за повратак у та места, као и у смислу идентификације повратничких породица, сачињавања спискова и развоја међуетничког дијалога. Ми-

шљење је, да је највећи део посла око повратка завршен овим активностима.

Удружење је свих ових година радило на подршци повратку, тако да је урађено доста концепт докумената за повратак. Набројаћемо само неке:

- Припрема повратака у Ковраге (дијалог са комшијама, са општином, лобирање на састанцима општинских радних група и остало).
- Припрема повратака у Србобран (идентификовање повратника, уговори, посете, усељење у куће чију је градњу подрзао УНДП Косова)
- Повратак у Синаје - остварен повратак 18 породица (дијалог са комшијама, припрема докумената и доказа о власништву, посете кућама и повратак)
- Иницирана припрема спискова за повратак у Бело Поље, Драгољевац, Мужевине, Талиновац и још многа места на Косову и Метохији
- Одржано мноштво састанака са ИРЛ, на њихов захтев да се врате
- Завичај за повратак је учествовао у раду великог броја општинских радних група у призренској, источној и другим општинама, где су се израђивале и усвајале Стратегије за повратак ИРЛ.

Завичај за повратак је пуне две године радио на међуетнички дијалог у селу Рудник у општини Србица, заједно са ЛНВО из Митровице СВМ. Постигнути су изванредни резултати на том пољу и захваљујући томе повратак у Рудник је постао изванредан. С тим у вези, 30.09.2005. организован је сусрет 40 људи, ИРП из Рудника са својим комшијама Албанцима, у школи у Руднику, Општина Србица. Са тог скупа је упућена декларација о повратку, коју су потписали сви учесници. Наставак рада на међуетничком дијалогу, кроз реализацију друге фазе пројекта за повратак у село Рудник, као и реализацији самог повратка ИРП из Рудника, Општина Србица, је у току.

Све ове активности су се одвијале уз подршку УНХЦР-а и Данског савета за избеглице као и делом Министарства за Косово и Метохију.

Међуетнички дијалог у Руднику

Изградња повратничке куће у селу Смаћ

САРАДЊА

У свом раду Завичај за повратак је остварио изузетну сарадњу са скоро свим актерима на пољу помоћи расељеним лицима са Косова и Метохије где спадају УНХЦР, локалне самоуправе многих градова, повереништва, Комесаријат за избеглице, Министарство за Косово и Метохију, косовске привремене институције, ОЕБС, УНДП, ДРЦ као и многе друге како локалне тако и међународне организације и институције.

Најупечатљивија сарадња је са мрежом НВО са Косова која је била у оквиру КИП мреже Данског савета за избеглице Косова, где се унутар сарадње осећао дух заједништва на пољу отклањања последица догађаја из 1999 године, пре тога, као и после тога. На жалост све су се активности завршавале престанком финансирања пројекта и само су искрени у намери да помогну остајали упорни у свом раду.

Млади КИП

У оквиру удружења је врло активна група младих људи која је заједно са младима Крагујевца и Косова (претежно припадника албанске националности) остварила видне резултате на пољу зближавања међу људима

У оквиру својих активности млади су се бавили:

- информисањем младих у Крагујевцу о младима на Косову и ИРП у њихом окружењу (II део),
- жеље младих из Крагујевца за сарадњом са вршњацима са Косова (III део),
- способностима младих људи и могућем њиховом доприносу развоју заједниства,
- мишљењу представника локалних инситуција о проблему слабог укључивања младих при решавању питања повратка, реинтеграције и помирање,
- мишљењу представника локалних инситуција о постојању посредничких организација измедју њих и младих људи,
- мишљењу представника локалних инситуција о идеји активнијег учешћа младих и могућности њихове подршке по овом питању.

Синаје, повратник 2011.

ИНФОРМИСАЊЕ

Од оснивања до данас Завичај за повратак у живи својих активности има информисање ИРП о могућностима, проблемима, могућим решењима како појединачних, тако и заједничких проблема ИРП и српских и осталих неалбанских заједница на Косову и Метохији. Ове активности су реализоване кроз Пројекат "Информисање субјеката који учествују у решавању коначног статуса ИРП" траје од 05/2004. године, финансиран од УНХЦР, и подразумевају учешће Завичаја за повратак у свим активностима Уније на том пољу.

ЈУГ КРАЉЕВО

ПРОФЕСИОНАЛАН ОДНОС СА ПАРТНЕРИМА И КОРИСНИЦИМА

Хуманитарно удружење за помоћ расељеним лицима са простора Косова и Метохије “Југ” је невладина, непрофитабилна и нестраначка организација, основана 2001. године, са седиштем у Краљеву, од стране ИРЛ са Косова. ЈУГ је професионална, добро организована и одржива асоцијација, способна да се суочи са свим изазовима интеграције ИРЛ на територији општине Краљево. Југ је једна организација од оснивача Уније.

Активности:

Наше досадашње активности обухватају следеће:

- Мултиетнички дијалог ;
- Пружање правне помоћи;
- Спровођење едукативних програма;
- Организовање тренинга за започињање бизниса и писање бизнис планова;
- Организовање иди-види посета;
- Економски развој.

Донатори који су подржали удружење “Југ”:

- UNHCR – Србија;
- UNDP – Србија;
- IOCC – Београд;
- ACDI/VOCA
- European Perspective– Србија;
- DRC - KIP - Приштина;
- UNDP - Приштина;
- CRS – Србија.

Мисија организације ЈУГ је стварање услова за целовитији интеграцију интерно расељених лица у локалну заједницу и унапређење њиховог друштвеног развоја.

Неки од реализованих пројеката:

- “Дечија информатика” финансиран од стране IOCC Београд,
- “Јачање капацитета” финансиран од стране CRS-а Београд.
- Пројекат “Правне и информативне помоћи” који је финансирао SDF,
- “Корак ка повратку” финансиран од стране IOCC, Београд,
- “Заједничка основа за повратак и реинтеграцију” финансиран од стране CRS– Београд
- “Писање грађанских тужби за ИРЛ” финансиран од стране UMCOR-а,
- “Сендинг компонента” у сарадњи са European Perspective,
- “Развој малих и средњих предузећа” финансиран од стране USAID-ACDI/VOCA,

- **“Заговарање за повратак и реинтеграцију”** финансиран од стране CRS – Београд,
- **“Заједнички напори за повратак и реинтеграцију”** Финансиран од стране DRC - KIP ,
- **“Учешће у развоју заједнице”** финансиран од стране DRC - KIP ,
- **„Иницијатива за одрживи повратак“** финансиран од стране DRC - KIP ,
- **„Стварање стратешког плана омладинских група за заједничко деловање у селима Кош и Берково“** финансиран од стране DRC - KIP ,
- **“Сервис за пружање услуга чишћења и одржавања приватних и пословних простора”** финансиран од UNDP-а.

Иди - види посета селу Црни Врх

Тренинг – Израда бизнис плана

Пројекат **“Повећање нивоа информисаности ИРЛ”** финансиран од стране UNHCR-а који је имао за циљ да подигне ниво информисаности свих ИРЛ на подручју централне Србије. ИРЛ су се информисала путем Инфо Билтена Уније, радио и тв емисија, брошура, округлих столова и годишњих конференција. Овај пројекат у континуитету је ишао у сарадњи са UNHCR-ом, а спроводила га је Унија са својим чланицама , а велики допринос његовом успеху дало је и удружење “Југ” Краљево.

Радни састанак

Једна од радио емисија у Краљеву

ОЈ, ДАВОРИ, ТИ КОСОВО РАВНО

Многи би били поносни да пишу о почетку листа, часописа, организације у којој су сарађивали, да се осврне на досадашњи рад.

Глас Косова Ја то не могу.

и Метохије Јер, цео период од почетка рада Гласа Косова и Метохије, као и касније стварање са другим организацијама УНИЈЕ има само једну суштину - тугу.

Та суштину, та туга, везана је за незапамћени изгон људи разних националности са својих опњишта., за апеле међународној јавности за помоћ за проналажење отетих и несталих, за спречавање вандалског рушења светиња старих вековима, за повратак људи својим кућама

Једне јунске вечери из Дечана јављају стравичне вести опалевинама, убиствима, насиљу, изгону, нестанцима.

Радио Слободна Европа нам је поклатио пуно поверење и слао поруке које смо добијали са Косова и Метохије.

Још је тужнији наставак. Сакупиши, уз помоћ Рашко-призренске Епархије податке о разрушеним светињама, у септембру 1999. појављује се публикација *Распето Косово*. Три пута је она проширивана. Сваки пут је растао број разрушених и уништених цркава. После Неронских дана марта 2004, тај број се попео на 150.

Гласник Косова и Метохије од априла 2000. доноси вести о тешким напорима и борби преосталих Срба на Косову и Метохији да преживе, о напорима СПЦ да увек буде где треба помоћи српском народу и свима којима је потребна помоћ. Пише и о напорима власти да се превазиђу наметнута ограничења која онемогућују ефикасну помоћ и изгнанима и онима на Косову и Метохији.

Није, међутим, било довољно доносити вести, требало је деловати и на други начин.

Зато се сакупља шест организација из целе Србије и тако настаје УНИЈА.

Нису то били професионалци, али у њима је била жеља да помогну, жеља која је надокнађивала професионално неискуство.

Зато су успели да учествују на већини места где се дешавало нешто што је у вези како са изгнанима, тако и онима на Косову и Метохији.

Били су тамо где се разговарало о повратку, у свакој општини у којој се о томе расправљало, учествовали у бројним акцијама повратка. Припремали су људе за повратак, омогућавали изгнанима да стекну нова знања да би лакше преживели, пружали бесплатну правну помоћ, писали и снимали о животу оних на Косову и Метохији, али и изгнаних.

Свака организација у оквиру УНИЈЕ максимално се залагала у складу са својим могућностима на свим пољима помоћи насељенима. Нема места на Косову и Метохији у коме би се појавили људи из УНИЈЕ, а да их не би препознали по њиховом раду.

Иако свесни да су то, ипак, мрвице у борби и напорима насељених и оних на Косову и Метохији, ипак је то била мала радост, мало задовољство знати да се додаје мрвица помоћи у борби за опстанак.

Али, те мрвице радости увек је зачињавала горчина догађаја који су се ређали без наде да се види зора краја.

Када је требало сведочити пред светом о небивалом у марту 2004, ту је био Гласник да посведочи речју и сликом.

Исто тако, какво задовољство може бити сазнање да је изашло 300 бројева Гласника, што штампаног, што у електронској верзији, да је његов сајт посетило преко 150000 људи, када се зна горки разлог читања и гледања.

Зато је, да поновим, суштину свега овог туга.

ИСТРАЖИВАЊА

*Представници УНИЈЕ на састанку у Министарству за Косово и Метохију са
г. Браниславом Ристићем, помоћником министра*

АНАЛИЗА ПОВРАТКА НА КОСОВО И МЕТОХИЈУ У 2009-2010. ГОД. ПО ПРОЦЕСУ РЕГИСТРАЦИЈЕ ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА

УВОД

Након оружаног сукоба 1999. године на Косову и Метохији више од 220.000 не-Албанаца је напустило своје домове и настанило се на простору централне Србије, Београда и Војводине. Непостојање одрживог решења за повратак представља један је од главних проблема са којима се сусрећу интерно расељена лица, али и актери који су укључени у процес повратка. Према статистичким подацима Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице (UNHCR)¹, од 2000. до октобра 2010. године се вратило само око 21.000 припадника неврећинских заједница који су били интерно и екстерно расељени у региону.

Након унилатералног проглашења независности Косова 17. фебруара 2009. године, дошло је до значајног смањења броја повратника, имајући у виду да су се према подацима UNHCR Косово до децембра 2008. године регистровала 18,564 повратника.

Примарни изазови у процесу повратка и реинтеграције односе се на социо-економске проблеме, међунационалне тензије, нерешена имовинска питања (иако је преко 40.000 захтева предато Косовској имовинској агенцији), ограничен приступ јавним службама, забринутост за безбедност и слободу кретања, недостатак средстава и опструкције косовских институција. Иако Устав Косова² гарантује свим избеглицама и интерно расељеним лицима безбедан и достојанствен повратак, као и помоћ у повратку имовине и личних ствари, одржив повратак и реинтеграција неврећинских заједница, посебно косовских Срба, Рома, Ашкалија и Египћана и даље су проблематични.

Влада Р. Србије је 2009. године започела јавну дискусију о новој стратегији повратка. У том контексту, Министарство за Косово и Метохију и УНХЦР су 06. априла 2009. године покренули регистрацију расељених особа у сврху повратка. Регистрација је била намењена расељеним особама смештеним у колективним центрима и онима који су се већ пријавили кроз „Концепт документе“, одобрене од стране Централног механизма за ревизију на Косову. До средине августа 2009. године 1.211 породица се пријавило за повратак под постојећим околностима.

Према подацима Министарства за Косову и Метохију од септембра 2010. године у 20³ општина на Косову и Метохији регистроване су 272 повратничке породице на повратничким локацијама, од 1.211 регистрованих породица који су се пријавили за повратак кроз регистрацију. Ипак, након истраживања Уније – Савеза удружења интерно расељених лица на простору Косова и Метохије, утврђено је да само 99 повратничких породица борави на повратничким локацијама, од укупно 272 регистроване породице.

¹Према проценама УНХЦР-а, око 205.099 лица пореклом са Косова и Метохије расељено је у Србији, док је око 11.000 и даље расељено у Црној Гори, а 1.500 у Бившој Југословенској Републици Македонији. (УНХЦР-ова Процена избеглица и расељених лица која још траже решења у југоисточној Европи – од 30. септембра 2010). Поред тога, процењује се да је на Косову расељено 19.000 лица (Канцеларија шефа Мисије УНХЦР-а у Приштини. Статистички преглед – последњи подаци унети на крају октобра 2010).

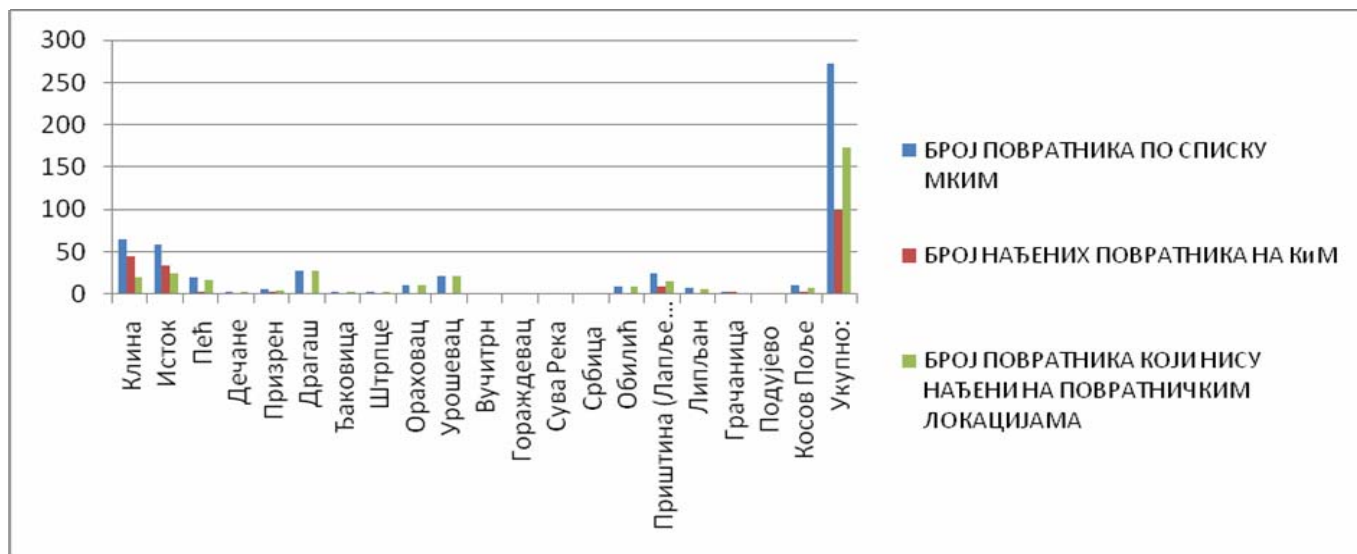
²Minority returns to Kosovo 2000-2006, UNHCR Pristina

³Табела 1. – Приказ регистрованих повратничких породица по Општинама.

Табела 1. Приказ броја повратничких породица по општинама на КиМ.

ОПШТИНА	БРОЈ РЕГИСТРОВАНИХ ПОВРАТНИЧКИХ ПОРОДИЦА	БРОЈ НАЂЕНИХ ПОВРАТНИЧКИХ ПОРОДИЦА НА КИМ	БРОЈ ПОВРАТНИЧКИХ ПОРОДИЦА КОЈИ НИСУ НАЂЕНЕ НА ПОВРАТНИЧКИМ ЛОКАЦИЈАМА
Клина	64	44	20
Исток	58	33	25
Пећ	19	3	16
Дечане	3	0	3
Призрен	6	2	4
Драгаш	28	1	27
Ђаковица	2	0	2
Штрпце	3	0	3
Ораховац	10	0	10
Урошевац	21	0	21
Вучитрн	1	0	1
Гораждевац	1	1	0
Сува Река	1	0	1
Србица	1	0	1
Обилић	9	0	9
Приштина (Лапље Село)	24	9	15
Липљан	7	1	6
Грачаница	3	2	1
Подујево	1	0	1
Косово Поље	10	3	7
Укупно:	272	99	173

Графикон 1.

Највећи број регистрованих повратничких породица нађен је у Клини и Истоку, што чини укупно 77 повратничких породица и оне се налазе у сеоским срединама. У Лапљем Селу нађено је 9 повратничких породица, док се у осталим општинама тај број креће од 1 до 3 породице. Ови бројеви показују да је повратак на Косово и Метохију и даље сложен проблем, иако је у 2009. години 19.⁴ косовских општина усвојило стратегију за повратак, док 14.⁵ општина није успело да изради стратегију којим би се руководили у активностима везанима за повратак и реинтеграцију. Такође, почев од јула 2010, свега девет од укупно 33⁶ општине на Косову је довршило и усвојило стратегије за повратак у 2010 години.

Унија је приликом истраживања као кључна питања са којима се сусреће повратничка заједница, као и процес повратка идентификовала следеће проблеме:

- Недостатак безбедности и ограничена слобода кретања.
- Недостатак ефикасности косовске полиције.
- Мали број повратника због нерешених имовинских питања, узурпације обрадивог земљишта, комерцијалних објеката и стамбеног простора.
- Непостојање економске одрживости и зависност повратничких породица од различитих врста социјалне помоћи. Немогућност економског оснаживања породица.
- Непостојање адекватних услова образовања.

⁴ Урошевац, Гњилане, Каменица, Ново Брдо, Витина, Србија, Вучитрн, Исток, Клина, Пећ, Косово Поље, Липљан, Обилић, Подујево,

⁵ Драгаш, Малишево, Призрен, Ораховац и Сува Река.

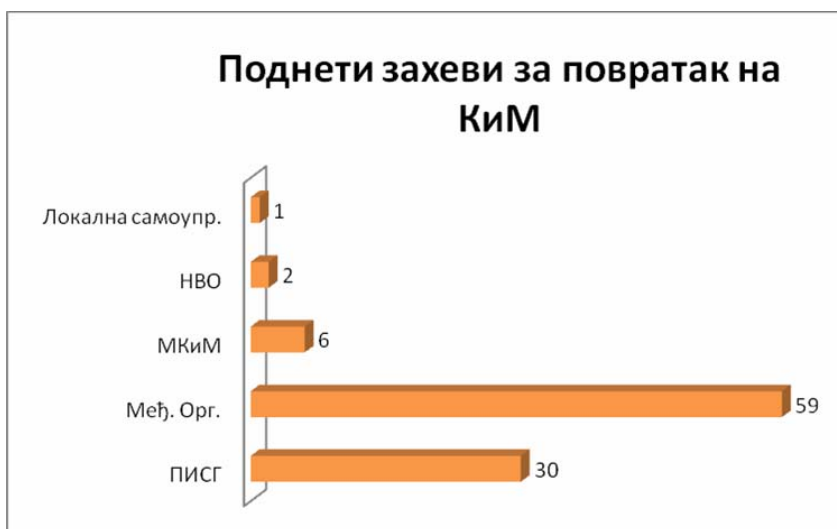
Ђенерал Јанковић, Качаник, Штрпце, Митровица, Лепосавић, Зубин Поток, Звечан, Дечане, Ђаковица, Јуник, Глоговац, Приштина, Штимље и Мамуша.

⁶ Драгаш, Косово Поље, Липљан, Ново Брдо, Подујево, Штимље, Приштина, Сува Река и Вучитрн.

ЗАКЉУЧАК

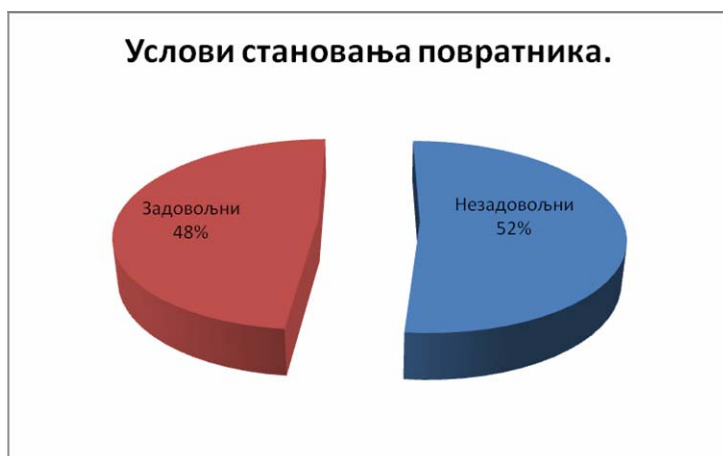
Након извршеног истраживања на простору Косова и Метохије у 20 општина, утврђено је да од укупно 272 регистроване породице по процесу регистрације, само 99 повратничких породица борави на повратничким локацијама. Приликом испитивања анкетираних повратника као разлог за одсуство 173 регистроване повратничке породице наведено је да не постоје одрживи услови повратка и реинтеграције. Немогућност запослења, немогућност адекватног образовања деце, незавршене или неусловно реновиране куће, узупирана имовина, безбедоносни проблеми, само су неки од разлога зашто су две трећине регистрованих повратничких породица и даље у расељењу у Србији.

Од 99 анкетираних породица да утврђено је да су се 83 одсто испитаника вратила кроз процес

регистрације, док су се 17 одсто испитаника вратило индивидуално или кроз спонтани повратак. На основу попуњених упитника утврђено је да је 59 испитаника је поднело **захтев за повратак** преко међународних организација, 30 испитаника је поднело захтев за повратак преко привремених институција на КиМ, 6 испитаника преко Министарства за Косово и Метохију, два испитаника изјаснили да су поднели захтев преко невладиних организација и један испитаник је поднео захтев преко локалне самоуправе.

Графикон бр. 2

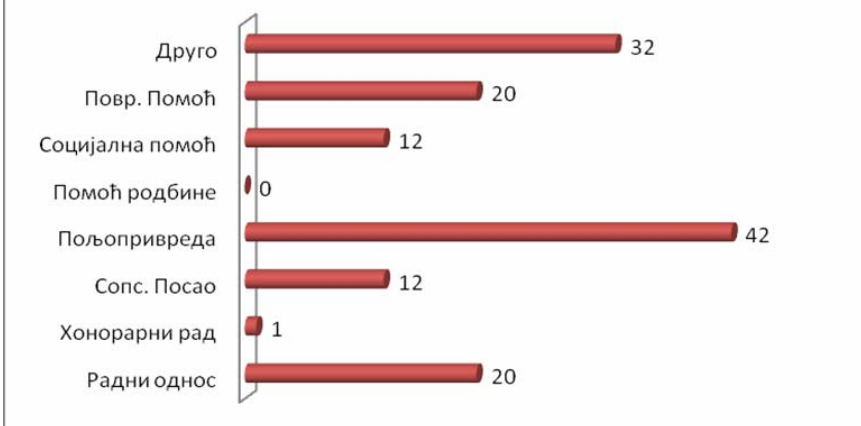
Графикон бр. 3

Што се тиче **услова становања** повратника 48 одсто испитаника сматра да су услови становања задовољавајући, док 52 одсто испитаника сматра да су услови становања незадовољавајући.

Највише повратничких породица које су задовољне условима становања забележено је у општини Клина и ту је проценат задовољности условима становања 93 одсто, док 7 одсто нису били задовољни. С друге стране, 71 одсто анкетираних повратника у општини Исток је изразило незадовољство са условима становања, незадовољство су изразили и у региону Призрена, као и 59 одсто анкетираних у региону Приштине и већина

анкетираних у Пећи. Повратници се жале на лоше грађевинске радове. Објекти су касно завршавани, па нису стигли да се потпуно осуше, док су изолација проблематична као и електро инсталације и водоводна мрежа.

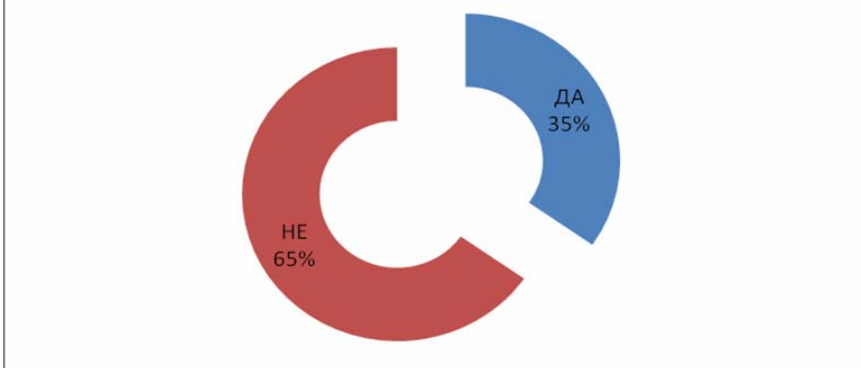
Извори прихода након повратка.

Графикон бр. 4

носу, док је 1 испитаник навео да му је извор примања хонорарни посао. У одређеним случајевима

Постојаност идеје о покретању сопственог посла.

Графикон бр. 5

стимуланс нити за опстанак, али нити за повратак. Веома је битно да се усвоји стратегија и програми запошљавања за повратнике, како би се омогућио повратак расељених у већем броју. Иако се највећи број анкетираних изјаснио да им је пољопривреда основна делатност, у највећем броју случајева они се и даље суочавају са проблемима узурпиране имовине и имања, нелегалном сечом шуме од стране косовских Албанаца, као и недостатком пољопривредне механизације и сетвеног репроматеријала. Као једно од

Што се тиче **извора прихода** након повратка, 32 испитаника су навели као извор примања друго (у најчешћем случају то су пензије, док има пар случајева где су као извор наведене привремена надокнада, минимални лични доходак, док је један испитаник навео да му је извор примања дечји додаток). Социјалну помоћ као извор примања навела су 12 испитаника, 42 испитаника је навело да им је пољопривреда делатност која им доноси приходе, 12 испитаника су навела да имају сопствени посао, 20 испитаника навела да су у сталном радном односу, док је 1 испитаник навео да му је извор примања хонорарни посао. У одређеним случајевима испитаници су навели да имају и социјалну помоћ и повратничку помоћ, као и да се баве пољопривредом.

Што се тиче повратничке помоћи од Министарства за Косово и Метохију већина испитаника се изјаснила да не примају повратничку помоћ.

Повратници углавном не желе да се лише избегличког статуса у месту расељења и то је суштина проблема. Такође мали број запослених повратника је један од битних узрока могућег поновног расељења, јер разне врсте социјалне и повратничке помоћи нису значај

одрживих решења за повратак и реинтеграцију на Косову и Метохији је отварање фабрика у повратничким општинама где би се повратници могли запослити, али и локална примајућа заједница у складу са договореним реципроцитетом. Док год се повратак ослања на разне програме социјалне помоћи, без отварања нових радних места повратак неће бити одржив. С обзиром да су повратници у најчешћем случају старије особе или у већини случајева представник породице, питање је колико се повратак може уценити успешним. Што се тиче идеје **покретања сопственог** бизниса 65 одсто испитаника не размишља о покретању сопственог бизниса, док 35 одсто размишља о покретању сопственог бизниса и то се углавном односи на пољопривредне и занатске делатности.

Анкетирани који имају идеју за покретање сопственог посла су изјавили у највећем броју случајева да им је потребна пољопривредна механизација за унапређење пољопривредних активности. Такође, део анкетираних је заинтересован да се бави сточарством, али су неопходна финансијска средства за набавку стоке.

Што се тиче **доступности средстава информисања** на матерњем језику 69 одсто испитаника је навело

да им нису доступна средства информисања на матерњем језику, док су се 31 одсто испитаника изјаснило да су им доступна средства информисања на матерњем језику. Нај-већи број анкетираних који су изјавили да им нису доступна средства информисања на матерњем језику је у Пећком региону. Овде треба напоменути да у општини Клина и општини Исток нема медија доступних на српском језику. Заједница косовских Срба захтевала је оснивање радио станице на српском језику у Осојанима, те је Независној комисији за медије поднела захтев за до-делу

Графикон бр. 6

фреквенције. Иако у Гораждевцу постоји радио станица на српском језику, анкетирани су изјавили да им ипак нису доступна средства информисања у већини случајева. Од медија повратницима је најчешће досупна информисаност кроз радио и телевизију, док већина повратничких породица нема приступ штампаним издањима на матерњем језику.

Што се тиче **употребе матерњег језика** у јавним службама косовских институција већина анкетираних су изјавили да користе српски језик у јавним службама и да им радници косовских служби одговарају на српском језику. Српски језик је поред албанског званични језик, тако да у већини општина постоји могућност усменог и писменог превођења.

На питање да ли су имали **безбедоносних проблема** 80 одсто испитаника се изјаснило да није имало безбедоносних проблема, док су се 20 одсто испитаника изјаснило да је имало безбедоносних проблема и то се углавном односи на повратнике у Жачу и Шаљиновици у општини Исток.

Приликом истраживања регистровани су изоловани безбедоносни инциденти у Пећи и село Бресје у Косово Пољу. У Пећи је повратничка породица каменована, док су у селу Бресје косовски албанци украли трактор и три стелне краве. На повратнике у Жач је извршено више пута каменовање, оружани напади и физички напади. Обрађали су се за помоћ Косов-ској полицијској служби и изјавили су да знају

да су починиоци ових напада откривени. Сматрају да су ови напади етнички мотивисани. Сви ови инциденти пријављени су Косовској полицијској служби и починиоци су откривени, но они још нису одговорали за ове инциденте. Веома често су примери узурпације земљишта и нелегална сеча шуме.

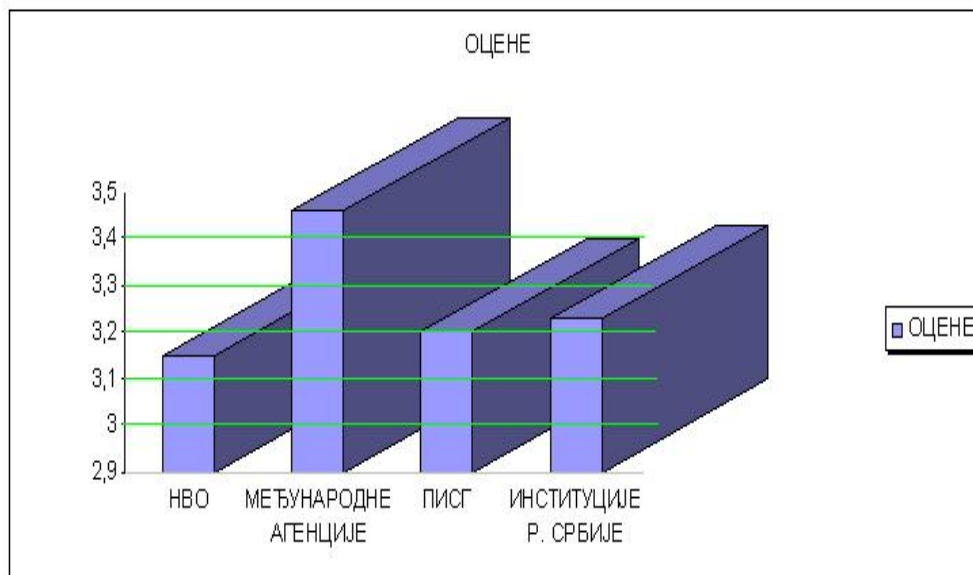
Што се тиче **подршке институција** анкетирани су највише задовољни подршком међународних институција и подршком институција Р. Србије, док су незадовољни подршком косовских институција и подршком невладиних организација.

Постојаност безбедоносних проблема

Графикон бр. 7

На питање под којом мером сте задовољни подршком међународних институција, 97 испитаника је дало просечну оцену од 3.46 у оцењивању од 1 до 5.

Графикон бр. 8

невладиних организација, 97 испитаника је дало просечну оцену од 3.15 у оцењивању од 1 до 5.

На питање под којом мером сте задовољни подршком привремених институција на Косову и Метохији, 97 испитаника је дало просечну оцену од 3.20 у оцењивању од 1 до 5.

На питање под којом мером сте задовољни подршком институција Р. Србије на Косову и Метохији, 97 испитаника је дало просечну оцену од 3.23 у оцењивању од 1 до 5.

На питање под којом мером сте задовољни подршком

ПРЕПОРУКЕ

Да би се омогућили одрживи услови повратка и реинтеграције неопходно је отварање нових радних места у повратничким срединама, како би се омогућило запослење повратника и чланова њихових породица. Разни видови помоћи нису адекватни стимуланс да се млађи чланови породице врате и да остану на простору Косова и Метохије. Неопходно је да се подржи приватна иницијатива и да се у сваком региону отвори фабрика у складу са природним ресурсима региона, те да се повратници и становништво запосли у складу са реципроцитетом са већинском заједницом.

У многим општинама уочљив је недостатак пољопривредне механизације и сетвеног репроматеријала. Иако је Министарство за Косово и Метохију дало доста ове врсте помоћи, расељени често наводе да у току сезоне обрађивања земљишта и сетве постоји само један трактор у селу и да се због тога не могу завршити сви предвиђени радови. Додатна количина сетвеног репроматеријала омогућила би веће приносе у повратничким заједницама.

Немогућност адекватног образовања један је од узрока невраћања млађе популације у повратничке средине. Уколико не постоји довољан број деце за школовање у одређеним општинама, неопходно је обезбедити превоз до школе и факултета у Косовској Митровици.

Приликом изградње повратничких кућа треба да се испоштују усвојени стандарди и приручници за изградњу. У већини случајева анкетирани се жале на квалитет изградње, те наводе пример лоше изолације, неквалитетно урађене електро инсталације и водоводне прикључке.

Што се тиче информисаности неопходно је да се у свакој општини отвори локална радио станица, како би се повратничке фамилије и домицилно становништво могло да информисе на матерењем језику. Потребно је обезбедити и доступност штампаних издања на српском језику у свим повратничким општинама.

Потребно је да мисија ЕУЛЕХ-а и косовска полицијска служба поступа према свим грађанима једнако, без етничке дискриминације. Стална узурпација имовине, земљишта и крађа стоке од албанаца је постала свакодневна појава на Косову и Метохији. Починиоци иако идентификовани се у највећем броју случајева не процесуирају.

Потребно је испитати и ревидирати досадашњу стратегију повратка, с обзиром да она не постиже резултате.

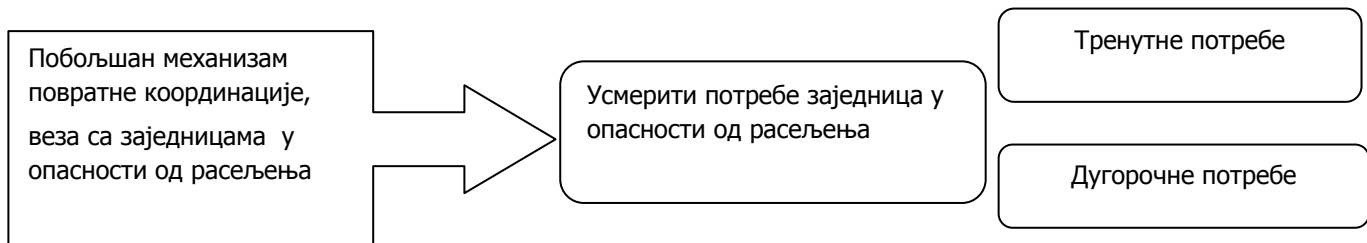
Спречавање криза, поновног исељавања и побољшања живота интерно расељених лица на Косову и Метохији

Овај пројект је, у вези са коначним статусом Косова и Метохије, имао за циљ да да одговор за спречавање кризе, као и захтеве и потребе заједница на Косову и Метохији у опасности од поновног исељавања. На тај начин, пројект је био усмерен на тренутне и дуготрајне потребе угрожених мањинских заједница на Косову и Метохији.

Предвиђено је да се горе постављени циљеви постигну преко побољшавања механизма координације и умрежавања тако да се успостави ефикасан мониторинг и повратни механизам кога би чинила удружења ИРЛ на Косову повезана са удружењима и мрежама у региону. Удружења ИРЛ била би, преко овог механизма, у бољем положају да дају интерно расељенима широм региона тачну информацију и на време, а и свим релевантним чиниоцима на КиМ. На тај начин била би обезбеђена директна веза између мањинских заједница на КиМ, институција и других релевантних чинилаца на КиМ и расељених са КиМ у целом региону, што би допринело спречавању кризе.

Да би се ово постигло, предвиђене основне активности дате су на два дијаграма.

Дијаграм 1 – Спречавање кризе (невољно расељење ИРЛ)

Имајући у виду спречавање кризе у косовском контексту, треба помоћу побољшаних механизма координације и умрежавања постићи размену информација са заједницама у опасности и локалним властима у циљним областима.

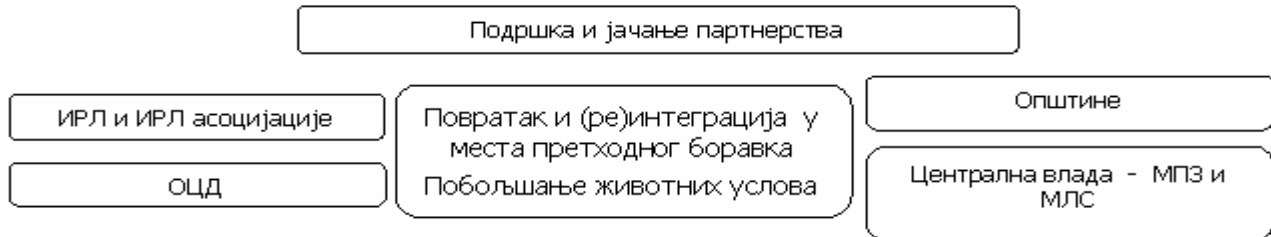
Остваривањем ових активности могуће је очековати следеће резултате

Постојећа мрежа ИРЛ удружења која је у сталној усаглашености и сарадњи са заједницама у опасности и властима на које се то односи омогућила је:

- а) да се изврши категоризација и приоритизација области, да се планирају и реализују посредовања;
 - б) да се добаве, приме, сакупе, компилирају, анализирају и проследе информације преко постојеће регионалне мреже како би информација дошла до крајњих корисника и релевантних чинилаца на КиМ и преко КиМ целом региону.
- Правилан мониторинг над институцијама власти и ситуације на терену, координација побољшаног механизма и његов развој међу удружењима, корисницима и релевантним чиниоцима, као и успостављање повратног механизма за све заинтересоване стране.

Омогућено је заједницама у опасности да сарађују са општинским властима, да информишу локалне власти о својим потребама, да разговарају о одговарајућем приступу и плану конкретних акција усмерених на мере спречавања и мере побољшања.

Дијаграм 2. –Побољшање животних услова ИРЛ/ИИРЛ/РЛ

Очекивани резултат:

Мањинска заједница – заједница у опасности омогућено је да сарађује са општинским властима и већинском заједницом да би се утврдиле дугорочне потребе на основу којих ће се дугорочне стратегије за развој предложити, разматрати и прихватити. Као први корак у том смислу, најугроженијим областима даће се донације за које су утврђене краткорочне потребе унутар и међу заједницама, да би се промовисале стратегије развоја и знатно допринело изградњи мира, дијалога међу заједницама и локалном развоју.

Информације са терена се добављају, примају, сакупљају, компилирају, анализирају и прослеђују преко мреже Удружења ИРЛ тако да представљају информацију из прве руке за све угрожене заједнице и расељене у целом региону.

Да би се постигла два главна циља дата дијаграмом 1 и дијаграмом 2, неопходне активности могу се поделити у две велике групе:

Група активности 1 има за циљ да се изабере заједнице у опасности кроз:

- Посете 23 локације у 10 општина, 4 региона на КиМ уз консултације са УНДП-ем, УНХЦР-ом, МЛУА, МЗП и локалним властима
- Партнери на терену: ОСП / ОСЗ, заједнице (сеоски лидери), удружења ИРЛ, УНХЦР, УНДП
- Извештаји о консултацијама заједница/општина са заинтересованим странама – главним чиниоцима
- Сачињавање прелиминарног профила ризика и приоритета заједница у опасности
- Избор према задатим параметрима 10 локација у 7 општина, у 4 региона процењених да су у највећој опасности од расељавања
- Главни чиниоци - МЗП, МАЛУА, УНХЦР, УНДП презентовани резултати за избор локација

Група активности 2 има за циљ да помогне одабраним заједницама у опасности да дефинишу своје захтеве и потребе, како да би се спречило даље расељавање кроз:

- Савете Заједница (СЗ) основане у одабраним приоритетним заједницама за интервенције
- Интервентне стратегије развијене уз помоћ Уније М, партнерска удружења као и заједнице у опасности и локалне власти.
- Стратегије спроведене у сарадњи са заједницама и општинама
- Кроз имплементацију малих иницијатива обезбеђена је социјална инклузија ИРЛ заједница, као и иницијатива за подршку реинтеграцији мањинских заједница повећана је одрживост интерно расељених лица у изабраним општинама уз помоћ удружења ИРЛ

За имплементацију сваког корака у поменутиим групама активности требало је преду-зети неколико међуко-рака. Дакле, за групу активности 1 циљ је постигнут кроз Брзу процену ризика (БПР) заједница у опасности, " профил ризика" и одре-ђивање приоритета за процењене заједнице, а установљена је и база података за

Брестовик - Састанак Савета заједнице

Брзу процену ризика (БПР).

За групну активности 2 циљ је постигнут кроз успоставља-ње савета заједнице (СЗ) у познатим приоритетним заједни-цама за интервенције.

Зато је било неопходно се предузму следећи међуко-раци:

-Координациони састанци организовани заједно са општинама, заједницама и локал-ним чиниоцима.

- Потписани су меморандуми о разумевању са општинама у ко-јима се имплементира пројект

- Сачињени су и представљени Услови рада СЗ

-Састав СЗ: представници мањинских заједница, ОСП/ОСЗ, представник већинске заједнице, представници ИРЛ удру-жења, Уније М, УНХЦР-а, КААД, ОЕБС, УНДП

- СЗ основани су у свих 10 локација, представљене су смерни-

це , одржани су редовни састанци, достављени су извештаји о активностима.

Следећи под-корака је:

Интервентна стратегија коју је развила Унија М, са партнерским удружењима укључујући и удружења у ризичним заједницама и са локалним властима.

У фази припреме спровођења Стратегије и њеног самог спровођења постигнуто је следеће:

а) Претварање Савета заједница у НВО како би се омогућило заједницама у опасности да се настави са решавањем питања средине и дугорочних потреба.

б) Да би се реализовале тражене интервенције, због добрих односа који су остварени са локалним властима, оне су прихватиле да учествују у буџетирању већине тражених интервенција.

Као резултат настојања изражених преко поменутих група, остварене су следеће интервенције - Табела 1

ТАБЕЛА 1

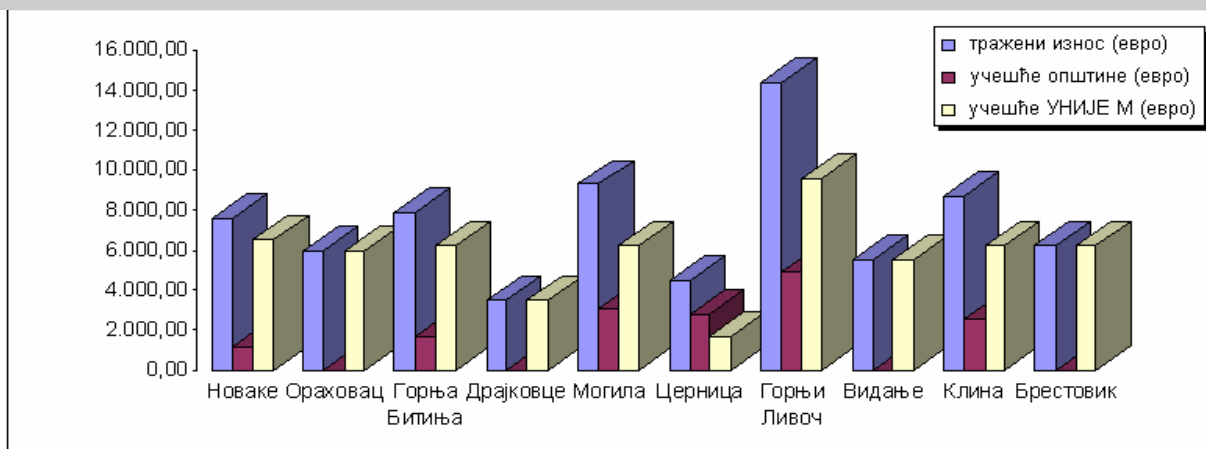
Локација	Врста интервенције	Потребе	Донирано	Статус
Брестовик	изградња система за наводњавање	950m+790m,	490 m	завршено
Клина	Пољопривредне машине	трактор	трактор	завршено
Видање	Пољопривредне машине	пољ.приколица	пољ.приколица	завршено
Могила	Реконструкција пољских путева	9000 m	2150 m	2500 m заврш
Церница	Изградња капеле, 12 x 8 m	Изград. капеле	Изград. капеле	завршено
Горњи Ливоч	Изград. капеле, 11 x 8,5 m	Изград. капеле	Изград. капеле	завршено
Новаке	Пољопривредне машине	трактор	трактор	завршено
Ораховац	Омладински културни центар	Омлад. Култ. Цен.	Омлад. Култ. Цен.	завршено
Горња Битиња	Систем за снабдевање водом	Каптажа – 3,80x2,00m	Каптажа – 3,80x2,00m	завршено
Драјковце*	Изградња капеле, првобитно, па замењена медицинском опремом	Изградња капеле	медицинска опрема	завршено

Као што је већ поменуто, неколико општина допринело интервенцијама заједницама у опасности, што је дато у табели 2 и њеном графикану 1:

ТАБЕЛА 2

Локација	Тражени износ (евро)	Учешће општине (евро)	Учешће УНИЈЕ М (евро)
Новаке	7.580,00	1100	6480
Ораховац	5.998,50	0,00	5.998,50
Горња Битиња	7.877,00	1.677,00	6.200,00
Драјковце	3.500,00	0,00	3.500,00
Могила	9.287,55	3.100,00	6.187,55
Церница	4.467,67	2.769,61	1.698,06
Горњи Ливоч	14.408,28	4.871,00	9.537,28
Видање	5.500,00	0,00	5.500,00
Клина	8.700,00	2.500,00	6.200,00
Брестовик	6.200,00	0,00	6.200,00
Укупно	73.519,00	16017,61	57501,39

ГРАФИКОН 1

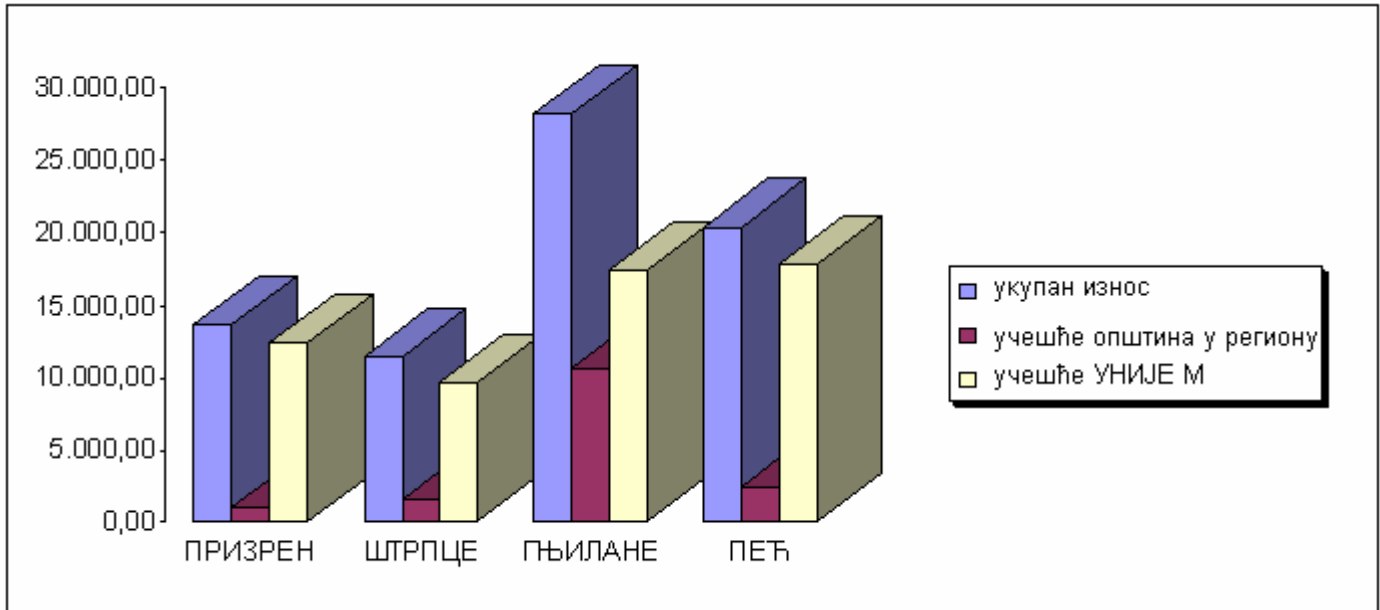
Пошто је било више општина у сваком региону, доприноси на регионалном нивоу су следећи - Табела 3 .

ТАБЕЛА 3

РЕГИОН	ИЗНОС (евро)	ОПШТИНЕ (евро)	%	УНИЈА М (евро)	%
ПРИЗРЕН	13.578,50	1.100,00	8,10%	12.478,50	91,90%
ШТРПЦЕ	11.377,00	1.677,00	14,74%	9.700,00	85,26%
ГЊИЛАНЕ	28.163,50	10.740,61	38,14%	17.422,89	61,86%
ПЕЋ	20.400,00	2.500,00	12,25%	17.900,00	87,75%
УКУПНО	73.519,00	16.017,61	21,79%	57.501,39	78,21%

На графикону 2 дат је приказ учешћа региона из кога су општине чије су заједнице добиле донацију, према укупном износу активности и донацији УНДП-а.

ГРАФИКОН 2

Током имплементације пројекта, препознати су следећи **главни проблеми и ризици**:

сложени и специфични локални услови - потребе изградње поверења, уз слабу сарадњу, пасивност и тешке социо-економске услове

окружење главних чинилаца - сложеност, без координације у отклањању недостатака, преклапања, недостатак информација и повратног механизма

Транзиција и процес децентрализације - недостатак јасних смерница, недостатак доследности, недостатак ресурса и капацитета

Јаз у координацији између локалних и централних власти у вези са мањинским заједницама и питањима повратника односно ИРЛ / ИИРЛ

Незрелост / недостатак локалне мреже ОЦД / НВО које се баве мањинским заједницама и питањима повратника / ИРЛ - недостатак капацитета и ресурса, стабилно финансирање, недостатак интересовања код стране главних чинилаца да подрже и развију успостављање овакве мреже

Социјална искљученост мањинских заједница и недостатак заступљености и неадекватна заступљеност – брига о безбедности, индоленција, изолованост, самоизолација, недостатак процене потреба истраживања, недефинисана ниво угрожености, недостатак и неодговарајући приступ услугама ...

Као крајњи резултат, на основу реализованих пројеката и активности на терену, могу бити наведене следеће

ПРЕПОРУКЕ:

- ◆ мањинској заједници (укључујући повратнике, ИРЛ, ИИРЛ) потребно је правилно заступање у невладином сектору, општинским органима и на централном нивоу власти
- ◆ испитивања о потребама мањинских заједница морају бити покренута у што краћем року како би се утврдио степен угрожености и одговарајуће врсте помоћи и модалитети - одговарајући услови као и повољне климе за њихово остваривање
- ◆ морају се развијати стратегије на локалном нивоу (општине) засноване на потреби укључења мањинске заједнице у стратегије локалног економског развоја
- ◆ треба да буде потстакнута социјална инклузија кроз приступ свим услугама и иницијативама социо-економског развоја на оба нивоа, на локалном и централном нивоу
- ◆ треба да се дефинише тело за рад између општина и других субјеката који се баве мањинским заједницама, повратницима, ИРЛ и ИИРЛ
- ◆ побољшати координацију међу актерима, избећи преклапања, успоставити повратни механизам – мора да се посебна пажња обратити, дефинисати и даље развијати координација између МЗП и МАЛС у односу на општине и ОКЗ / ОСП / одборе за заједнице, на извештавање и успостављање механизма повратне информације, да се дефинише подршка
- ◆ Јасне и погодне стратегије за повратак и интеграцију, улоге и одговорности, овлашћене стране - мандати, обезбедити и дефинисати средства, поједностављене процедуре, јасне рокове, одговарајуће пружање помоћи и координација

ДЕО АКТИВНОСТИ НА ТЕРЕНУ - ДОНАЦИЈЕ

Трактор дониран за српску заједницу у Клину у оквиру пројекта

Каптажа у Горњој Битињи - донација по пројекту

Пристапни пољски путеви у Могили - донација по пројекту

*Канали за наводњавање у Брестовику
- донација по пројекту*

Трактор дониран повратницима у село Новаке у оквиру пројекта

Састанак представника УНИЈЕ и других невладиних организација у просторијама УНХЦР-Србија са Представником Генералног секретара Уједињених нација за питања интерно расељених лица г. Валтером Келином.

УНИЈА И ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА

На основу евиденције коју чланице Уније свакодневно воде, месечно свака канцеларија има контакт просечно са 200-300 корисника, укупно Унија и њене чланице месечно контактирају са око 1.500 интерно расељених лица. У тим контактима поред пружања разних врста помоћи, чланице се информишу о разним видовима кршења људских права мањинских заједница на простору Косова и Метохије. У жељи да да свој допринос спречавању кршења људских права својих корисника, Унија је, на основу прикупљених доказних материјала, сачинила извештај о кршењу људских права на Косову и Метохији (Алтернативни извештај) и упутила га на разматрање Комитету УН за економска социјална и културна права у Женеви.

На заседању Комитета УН за економска, социјална и културна права, одржаном средином новембра у Женеви, УНИЈА је представила свој Алтернативни извештај, писан као одговор на извештај УНМИК-а из 2006. године, достављен истом Комитету. Извештај се односи на кршење економских, социјалних и културних права мањина на Косову и Метохији.

- Представници Уније су у Женеви упознали потпредседницу Комитета Росио Бараона Риеру (Rocío Barahona Riera), из Костарике и чланове овог органа УН, Барбару Елани Вилсон (Barbara Elanie Wilson) из Швајцарске, Хаиме Марчано Ромера (Jaime Marchano Romero) из Еквадора и Ајба Ридела (Eib Riedel) из Немачке о многим проблемима са којима се сусрећу ИРЛ и повратници на Косову. У презентацији Алтернативног извештаја, у току излагања на седници Комитета, представници Уније су се посебно осврнули на сурову дискриминацију у свим сегментима кршења људских права услед немогућности да се изнађу модалитети практичну примену закона на Косову који постоје само формално. У обраћању члановима Комитета, посебно су подвучена следећа питања:

- Питање Канцеларије омбудсмана на Косову која де факто не функционише с обзиром да заштитник грађана - омбудсман г. Новицки још увек није пренео своје надлежности на заменика Хилми Јашарија који тиме фактички има само репрезентативну улогу.

- УНМИК је основао Саветодавни панел за људска права (Human Rights Advisory Panel) који би, наводно, требало да се бави питањем нарушавања људских права од стране међународне заједнице на Косову.

Међутим, чињеница је да он никада није у потпуности заживео, јер стоји и УНМИК-ова регулатива 2006/12 која Специјалном изасланику Генералног секретара УН-а, даје ексклузивно и дискреционо право да одлучује да ли ће се налази овог тела даље процесуирати или не. Тиме су сви евентуални случајеви који би се водили пред овим телом унапред осуђени на неуспех.

- Питање цивилног надгледања војног апарата (КФОР-а) на Косову. Како се запослени у УНМИК-у штите имунитетом, тако су сви евентуални случајеви кршења људских права од стране КФОР-а пренети на државе чији се контингенти налазе на Косову.

Као резултат преношења надлежности настаје стање да је немогуће да се овакви случајеви реше, иако су евидентни случајеви узурпације имовине од стране КФОР-а.

- Питање повратка ИРЛ на Косово, које је искомпликовано до нивоа Кафкиног процеса разним бирократским процедурама и регулацијама, и даље остаје велико нерешено питање. Иако се Резолуцијом 1244 обавезује међународну администрацију на Косову да обезбеди сигуран и стабилан повратак свим избеглицама и ИРЛ својим кућама на Косово, успех до данас је постигнут само када је у питању повратак косовских Албанаца који су напустили своје домове 1999. године.

Међутим, више од 200.000 ИРЛ претежно Срба, Рома и других мањинских заједница и даље живе у расељеништву. У односу на 2006. и 2007. годину, број повратника у 2008. години је занемарљив (регистровано укупно 254 особе).

Питање приватизације друштвених предузећа на Косову, које је УНМИК-овом уредбом 2003/13 изузело приватизацијом, обухвата само особе које су у моменту саме приватизације, дакле 2003. године, имали радни однос.

Тиме су сва ИРЛ која су годинама стицала стаж у друштвеним предузећима изузета из процеса приватизације на потпуно дискриминациони начин.

- Питање захтева ИРЛ који су поседовали некомерцијалну имовину на Косову, где је НРД заједно са комисијом (НРСС) која је доносила решења по захтевима, фаворизовала случајеве А категорије, који се односе на дискриминацију у периоду 23. март 1989. године до 24. марта 1999. године на уштрб случајева Ц категорије, коју чине већином ИРЛ којима су одузета законска права власништва имовине са Косова.

- Косовска енергетска корпорација (КЕК) је 2004. године увела АБЦ Стратегију потрошње електричне енергије на Косову, којом су све српске енклаве дефинисане као Ц категорија, која има најлошије снабдевање електричном енергијом. Шта више, многим повратницима се издају рачуни за басноснивно износе потрошње током периода њиховог расељеништва, када им је имовина или била узурпирана или потпуно уништена.

- Када су у питању културна права треба истаћи, да иако се УНМИК-ов пример успешне обнове главне зграде Богословије и владичанског двора у Призрену сматра успешним, и даље постоји 156 разрушених објеката Српске Православне Цркве на Косову и Метохији, 5250 гробница и 254 гробља која су у потпуности оскрнављена.

Чланови Комитета усвојили све наведене примере, што говори да су излагање и извештај били успешни, поготово кад се има у виду чињеница да су иста ова питања постављена УНМИК-у у току поподневног заседања Комитета.

Изнесене су следеће препоруке:

- ◆ Да УНМИК примора ПИС Владе Косова да обавезе међународне конвенције о економским и социјалним законима, као и законима у вези са културом буду директно унета у законе који важе на КиМ.

- ◆ Да УНМИК у сарадњи са Канцеларијом за статистику Косова спроведе прикупљање података осиромаштву поготово у мањинским неалбанским заједницама.

- ◆ Да УНМИК узме у поновно разматрање правни оквир приватизације друштвених предузећа на Косову.

- ◆ Да УНМИК у сарадњи са КПС-ом и КФОР-ом ефикасније процесуира узурпаторе имовине интерно расељених лица и повратника на Косову, као и да се успостави објективан рад Саветодавног панела за људска права и институције омбудсмана.

Представници Комитета одали су признање Унији на припремању и систематизацији алтернативног извештаја, што представља подстрек за наредне активности Уније у указивању на кршење људских права и спречавању тога на Косову, као и даљим активностима Уније у раду и подршци интерно расељеним лицима у остваривању њихових права.

САЖЕТАК и ПРЕПОРУКЕ из овог ИЗВЕШТАЈА налазе се у наставку.

УНИЈА - Савез удружења ИРЛ

ПОДНЕТО КОМИТЕТУ УН ЗА ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И КУЛТУРНА ПРАВА - ICESCR

КОСОВО по Резолуцији Савета безбедности 1244

Октобар 2008. године

ИСТРАЖИВАЊЕ 1 УНИЈА - УН ICESCR

Овај извештај истиче области у којима УНМИК не успева да испуни своје обавезе према Међународној конвенцији о економским, социјалним и културним правима - ICESCR и главни интерес у погледу реализације права према ICESCR-у, посебно у односу на:

Члан 2 (Споразум о заштити и недискриминацији - ЗПД)

Косовски Закон против дискриминације - према научницима и стручњацима за људска права један је од најнапреднијих у Европи - остаје типичан пример "закон на папиру", закон који се не примењује. То је често због недостатка свести о његовом постојању како у правосуђу тако и међу становништвом .КиМ.

Административна упутства која омогућују реализацију ЗПД, написана су на збуњујући начин и његове одредбе су често лишена било каквог конкретног значења због термилошких грешака.

Српска верзија Административних Упутстава далеко је испод било којег стандарда и садржи огроман број граматичких грешака и грешака при куцању које подривају квалитет тих аката, њихову приступачност и предвидљивост.

Закон о употреби језика, који каже да мањине имају право да добију све информације, документа и друге услуге на свом језику, de facto се не спроводи због недовољно људских и финансијских ресурса, као и због недостатка политичке воље .

Члан 6. (Право на рад)

ИРЛ / повратници и мањине на Косову представљају посебно угрожене групе у вези са тржиштем рада. Неалбанске заједнице и посебно интерно расељена лица и повратници суочавају се са недостатком спровођења мера афирмативне акције, које би требало да им омогуће приступ тржишту рада, они не могу да остваре право да буду информисани у вези са правом да имају користи од приватизације предузећа у којима су радили, и они су изложени сталном кршењу одредбе о службеној употреби српског језика у вези са доступношћу посла и недостатка решења за по-новно запошљавање (на старо радно место).

Процес приватизације друштвених предузећа (ДП), а то је око 90% индустријске имовине на Косову - спроведен је без узимања у обзир посебне ситуације запослених припадника мањинских заједница у бившим друштвеним предузећима .

Већина повратника и ИРЛ који су били запослени у друштвеним предузећима пре него што су били приморани да се расељавање били су на директан и индиректан начин искључени из УНМИК-омог процеса приватизације због дискриминаторног карактера правног оквира који регулише процес приватизације.

Процес приватизације додатно је повећао стопу незапослености међу неалбанским заједницама на КиМ, пошто политика приватизација није дала никакве гаранције за адекватну примену политике недискриминације у приватизованим предузећима, посебно у односу на очување мултиетничког карактер радне снаге.

Право на рад повратника отежан је због непрекидне крађе имовине и покретне имовине потребне за остваривање права гарантованих у чл. 6 и због незаконитог заузимање пољопривредног земљишта које припада повратницима. Нелегално коришћење пољопривредног земљишта и крађу пољопривредне опреме ретко се гони и отежава економску одрживост мањинских заједница на КиМ.

Члан. 11. (Право на одговарајући животни стандард)

Повратак преко 200.000 расељених и даље је приоритет, девет година након завршетка сукоба.

Програми социо-економске помоћи само су у веома ретким случајевима побољшали економску одрживост повратника, јер се не посвећује потребна пажња на уједначавања основних потреба за све заједнице и ти програми имају врло ограничени утицај и финансијску вредност.

Питањем ромске популације расељене из насеља Рома махала у Косовској Митровици у 1999. години и даље треба да се озбиљно позабави.

Члан 13 и члан 14. (Право на образовање)

Од успостављања УНМИК-а, неалбански ученици који желе да наставе своје образовање на матерњем језику имају веома ограничене могућности за високо образовање.

Члан 15 (Право на културни и научни напредак)

Реконструкција објеката који припадају културном наслеђу неалбанских етничких група још увек је веома ниског квалитета и споро. Реконструисане локације у већини случајева немају одговарајућу заштиту и изложене су вандализму и пљачки.

ПРЕДЛОЖЕНЕ ПРЕПОРУКЕ ЗА ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Члан. 2 (Споразум о заштити и недискриминацији)

Да је Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима је директно уграђен у домаће право на КиМу.

Да УНМИК организује професионално попис и систематско прикупљање података у вези са привредом, становништвом, тржиштем рада, расту сиромаштва, итд на КиМ, како би се верификовало ефикасно и једнако уживање економских, социјалних и културних права на КиМ међу свим заједницама

Да је УНМИК спроводи ефикасну кампању у вези са Законом против дискриминације (ЗГД).

Да су административна упутства потребна за спровођење ЗГД измењена у циљу постизања одговарајућег квалитета и да је превод на српском језику је побољшан да испуни правне стандарде.

Да УНМИК обезбеди довољно људских и финансијских ресурса у циљу примене Закона о употреби језика и да обезбеђује ефикасан систем контроле за проверу ефикасне имплементације овог закона посебно у вези са јавним и приватним предузећима, општинама, снабдевања струјом и водом, итд

Члан. 6. (Право на рад)

Да УНМИК треба да развије одговарајућу средњерочну и дугорочну политику и програме за укључивање не-албанских заједница на КиМ у цивилну службу на свим нивоима.

Да УНМИК треба да покрене механизме за годишњу процену праћења ефеката наведених програма.

Да УНМИК треба да обрати посебну пажњу на поштenu (равноправну) заступљеност не-албанских заједница на високим положајима у оквиру Цивилне администрације КиМ.

Да се УНМИК позабави озбиљније недостатком тржишних могућности за повратнике и да развје нове и ефикасне програме хуманитарне помоћи за повратнике.

Да УНМИК, заједно са Канцеларијом за статистику КиМ, организује прикупљање статистичких података како би се анализирали услови сиромаштва не-албанских заједница на КиМ и разлоге због којих екстремно је сиромаштва међу српским домаћинствима порасло између 2003 и 2005.

Да УНМИК преиспита правни (regulatory) оквир процеса приватизације спроводен на КиМ у циљу омогућавања запосленима у бившим друштвеним предузећима који припадају неалбанским заједницама да остваре добит из процеса приватизације.

Да УНМИК пружа делотворну заштиту и систем критеријума вредности у вези са приватизованим предузећима како би се сачувало запошљавање радника из мањинских заједница у приватизованим предузећима.

Да УНМИК, КПС и КФОР-а третирају професионалније кривична дела против имовине и покретне имовине која припада повратника и неопходна је за остваривање права садржаних у чл. 6.

Члан. 11. (Право на одговарајући животни стандард)

Да УНМИК размотри нове механизме и стратегије за пружање одговарајуће заштите права повратника, посебно у вези са економском помоћи и самоодрживости повратничких заједница.

Да УНМИК изврши притисак на локалне институције на КиМ да се на одговарајући начин посвете растућем финансијском јазу за пројекте повратка који чини већину пројеката организованог повраћ-так нереалним.

Да УНДП повећа утицај и финансијску вредност УНДП-евог плана повратка (SPARK - Sustainable Partnership of Assistance to Minority Returns to Kosovo - Одрживо партнерство за помоћ повратку мањина на КиМ), који обезбеђују повратницима шири обим избора у односу на економску самоодрживост и унапређење њихових вештина и стручних квалитета.

Да се програми помоћи за стварање прихода за повратнике повећају са њихове стварне вредности од 2.000 евра како би више утицали на живот повратника.

Да коначно почне решавати драматично стање узурпираниог пољопривредног земљишта и одлагање смећа на имовини која припада повратницима .

Да УНМИК да све од себе да се пронађе решење за дуготрајно питање ромске популације истерани из насеља Ромска махала у Косовској Митровици кроз реконструкцију свих кућа које су припадале заједници поштујући традиције и културне навике Рома, пружајући двадесетчетворочасовну медицинску помоћ породицама које су се већ вратиле у махалу и превоз за ученике који иду у школу у северном делу града.

Члан 13 и члан 14. (Право на образовање)

Да УНМИК и косовско Министарство просвете и науке, припреме измене и допуне Закона о високом образовању на КиМу у циљу успостављања образовних програма на оба језика који треба да обезбеди одговарајућу покривеност на целој територији КиМа, успостављање курсеви језика на службеном језику који није језик образовног програма за све студенте који се школује на вишим образовним програмима на КиМу; употребу службених језика на сведочанствима, диплома и другим званичним документима издатим од стране давалаца високог образовања на КиМу, у складу са законом.

Да се на дипломе издате од стране школа и универзитета на КиМу ставља УНМИК-ов печат и лого, а не печат Републике Косово, коју не признаје Србија.

Члан 15 (Право на културни и научни напредак)

Гробље у Ораховцу - на споменику исписано УЧК

ДЕО ЛИСТЕ МЕСТА НА КИМ КОЈИМА МЕЊАЈУ ИМЕ

Претходни назив		Предложен нови албански назив
на српском	на албанском	
Ново Брдо	Novobërdë	Artanë
Подужево	Podujevë	Besiana
Сува Река	Suhareka	Theranda
Драгаш	Dragash	Sharri
Глоговац	Gllgovc	Drenas
Малишево	Malishevë	Малеаси
Исток	Istog	Burimi
Обилић	Obiliq	Kastriot

Да се реконструкција објеката културног наслеђа неалбанских етничких група врши с дужним квалитетом и пажњом и да реконструисани објекти добијају одговарајућу заштиту од вандализма и пљачке.

Да УНМИК изврши попис гробља која припадају не-албанским заједницама и изврше анализу њихових услова и програме за враћање у првобитно стање (рехабилитацију) и одржавање.

Да УНМИК изврши притисак на локалне институције на КиМу да поштују културно наслеђе неалбанских заједница, посебно у погледу покушаја да се искриви историја КиМа и њено културно и историјско наслеђе.

Да се на комерцијално доступним мапама на КиМу приказују званични називи општина и села по овлашћењу датом у Уредби УНМИК-а 2000/43 и установи систем казни за приватне фирме које штампају географске карте на којима су "новоизмишљени" албански називи за места.

Да влада КиМа избегава употребу неовлашћених назива насељених места на сопственом сајту.

Да РТК (јавни емитер на КиМу) развије нове квалитетне програме за неалбанске заједнице и повећа време које је дневно посвећено вестима на српском језику.

Да је РТК развију нове ТВ и радио канала у потпуности посвећене мањинским заједницама на КиМу, користећи фреквенције које су већ на располагању РТК.

Комплетан ИЗВЕШТАЈ Комитета УН за економска, социјална и културна права - ICESCR - објављен је на [website-у www2.ohchr.org/.../UNIJA_UNMIK41.doc](http://www2.ohchr.org/.../UNIJA_UNMIK41.doc)

ANNEX B

Део збирке званичних докумената (6 слика) која припада Снежана Борзановић, са сталним пребивалиштем на КиМ и припада српској мањинској заједници. Документе су недавно издала г-ђи Борзановић ProCredit Bank и NLB (приватне банке), Општинско предузеће за производњу воде у Приштини / Prishtinë, ПТК (Пошта и телекомуникације КиМа), Општи-на Приштина / Prishtinë - Одељење за финансије, Општина Приштина / Prishtinë – Пореска служба, КЕК-у (КиМ-ска енергетска корпорација) и КПС (КиМска полицијска служба). Документа, издата само на албанском и, у неким случајевима, на енглеском језику, јасно показују континуираног кршења Закона против дискриминације и Закона о употреби језика доживљава неалбанских говоре на КиМу. Имајте у виду и осакаћену верзију презимена госпође Борзановић, са 'албанизованом " верзијом њеног презимена завршава са " ç " уместо " ć ".

Nr. Ref.
Ref. No

Ankesë e Konsumatorit / Customer Complaint

1. Udhëzim / Introduction:
 Korporata Energjetike e Kosovës ju mundëson pranorin që të anëzto, ankesën o juaj në përfaqësi të caktuar konore. Ju lutemi që të përcaktosh Formulimin e Ankesës në vijim:
 Korporata Energjetike e Kosovës accept your complain to check up in determined time. P caso fill in the Complaint form below.

Paqesia e shprehur për pajtimin me kushtet e konsumatorit. Payment made but not in stress in Customer's claim.	☐	B1
Në rasti që shpreh pagëzime dhe a tatar app distribit ku është bërë pagëzime. In case where payment made in district where payment was made, rate of payment was made not in District Case Office.	☐	B2
Bllozim bllokimi për bllokim. Outstanding balance not correct.	☐	B3
Mos marrje e faturave me rregull. Not regularly received bills.	☐	B4
Ndaloja për bllokim, o komece Charge over limit incorrectly	☐	B5
I gënjehet informacioni për bllokim ose të shprehur çështje konsumimi të matur. Fad rate, want to be billed on measured consumption	☐	B6
Lëvizja jo korrekt Incorrect reading	☐	B7
Lëvizja jo rregullit Not regularly reading	☐	B8
Kërkues për korrigjim o faturës për shkak të matjes jo të saktë të rjesësorit. Request for correction of bill on account of incorrect meter reading.	☐	B9
Kërkues për shpërblye të bonusit, Vardarit, Hjalatit, ose Gjykestës. Request for charging of debt (bonus) or Credit Bonus.	☐	B10
Angazhimet e TVS-it (konsumuarit është i huaj nga çështja e TVS-it)se Charged with VAT (Customer exempted from paying VAT).	☐	B11
Inkluzo kërkesat që të shprehin e zbrazet të cilat nuk shprehin në formulë. (Shtojtja në kullë) Fill in other request not include in the form. (If fill in square)	☐	B12

Komeni:
 ЧИСТОВА СТРУКЧЕНЕРА И
 ТОВАЕ ВЗА СТРАЖИЧЕНЕРА

2.2. Konsumator / Customer

Emri i Konsumatorit Name of Customer	Emri i Njësitit të Gendës Number of Meter and company name	Emri i Njësitit të Gendës Number of Meter and company name	Numri i kontaktit / Contact Number
Emri i Konsumatorit: <u>СНЕЖАНА БОРЗАУОВИЋ</u>	Emri i Njësitit të Gendës: <u>УПРАВИЛА ПРИШТИНА-10</u>	Numri i Njësitit të Gendës: <u>11</u>	Numri i kontaktit: <u>063 97 478</u>
Emri i Njësitit të Gendës: <u>УПРАВИЛА ПРИШТИНА-10</u>	Numri i Njësitit të Gendës: <u>11</u>	Numri i Njësitit të Gendës: <u>12</u>	Tel. Mobil/ Mobile: <u>063 97 478</u>
Emri i Njësitit të Gendës: <u>УПРАВИЛА ПРИШТИНА-10</u>	Numri i Njësitit të Gendës: <u>11</u>	Numri i Njësitit të Gendës: <u>12</u>	Tel. Fiks/ Landline:
Adresa e Konsumatorit / Customer Address: <u>YANUS PALICA 13/16</u>			

Konsumatorin ndërfaqës të bashkohim në ankesën e pajtues dokumenti përkrahës në kërkesën apo ankesën tuaj.
 Dear Customer always attach to your Complaint any supporting document to your claim or complaint.
 Konsumatorin do të informojmë me rregull për bllokim ose ankesën tuaj. Customers will be inform by above in accordance with his request.

Date of request: _____ 2008
 Data e shprehimit: _____ 2008

Date: _____ 2008
 Data: _____ 2008

C01-Customer complaint-Ankesa e konsumatorëve Formulari - Form Page - 1 -

KOSOVO POLICE SERVICE

Njësia: COMMUNITY POLICING HQ
 Rasti nr.:
 Data: 16.06.2008
 Vendi: PRISTINA

PROCESVERBALI MBI INTERVISTIMIN E DËSHMITARIT

I përftuar nga personi i autorizuar zyrtar _____ SHPK# _____ Stationi i
 Policisë QENDRA në Prishtinë me datën _____ ne ora _____ lidhur me rastin
 nr# _____ i cili ka të bëjë me veprim penale _____ nga rasti
 _____ i KPPK-se.

Të pranishëm janë

Polic:	Dëshmitari:	I dyshuari:	Avokati:
<u>NOVICA FILIPOVIC SNEŽANA BORZANOVIĆ</u>			

Fillori në ora: 09:30

Dëshmitarët i është tërhequr vërejtja që të flas të vërtetë dhe se nuk guxon të hoshtë asgjë, i është
 tërhequr vërejtja për pasojat mbi shënimet e rrejtshme si dhe se nuk është i detyruar të përgjigjet në
 pyetje konkrete kur ka gjasa se me këtë e vë vetën apo ndonjë person të afërm të tij (neni 160
 paragrafi 1 nënparagrafi 1,2,3 i KPPK-se) para turpit të rëndë, dëmimit të konsiderueshëm material
 ose ndjekjes penale.

Të dhënat personale

Emri:	<u>SNEŽANA</u>	Kombësia:	<u>SRPKINJA</u>
Mbiemri:	<u>BORZANOVIĆ</u>	Shtetësia:	<u>SICG</u>
Emri i prindit:	<u>DORDE</u>	A dini shkrim, lexim (specifiko):	<u>DA</u>
Profesioni:	<u>RAJLIKA</u>	Marrëdhëniet me të dyshuarin:	<u>HE</u>
Data e lindjes:	<u>03.07.1958</u>	Marrëdhëniet me viktimën:	<u>HE</u>
Vendi i lindjes:	<u>SKOPJE</u>	Nr. i tel. (shtëpi):	<u>063/8790478</u>
Vendbanimi:	<u>PRISTINA</u>	Nr. i tel. (celular):	
Nr. personal i ID:	<u>030995850509</u>	Nr. i tel. (zyrë):	

Enver Doda
 (Inshkrimi i Dëshmitarit)

NLB Prishtina

Emri dhe Mbiemri: NLB PRISHTINA
Name and Surname:

Kodi:
Code: FLETEDEPOMINI
DEPOSIT FORM

Referencë:
Reference: Shuma:
Amount: 10.00 EUR

Total pagesa:
Total payment: 11.00 EUR

Me fjalë:
With words: njëmbëdhjetë

Përshkrimi:
Description: PRA TATIM NE PRONE : PER QILIM : 3931/096

Kodi
Emri dhe Mbiemri: 10
SHEJLAN BERTANOVIC

Personi i autorizuar:
Authorized person:

Llogaria:
Account: 1700-0046-000055.59

Provizioni:
Fee: 1.00 EUR

Kursi i konvertimit:
Exchange rate: 1

Shënime: Deklaroj se ky transaksion vjen nga veprimtari legjale dhe nuk ka qendur në shenjë
a prapërdhies të këtyre sistemeve.
Note: I, hereby declare that this transaction comes from a legal activity and such does not
have an intention to hide an origin of this money.

13.08.2008

7:50:14 PM 13.08.2008 10:29

Date / Data

Niveli i shprehur elektronik

Потврде из банке, NLB и
ProCredit Bank (приватне
банке) издате
само на албанском и
енглеском

MANDAT PAGESE

Nr. i Llog.

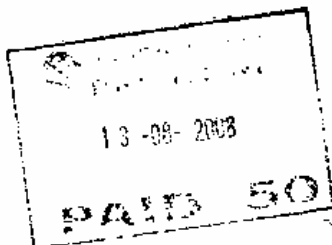
Emri i Klientit

Shuma në shifra

Me fjalë

Variuta

Nënshkrimi i klientit

+ 77.07

Specification after counting	
Notes	Quantity Amount
500	
200	
100	
50	
20	
10	
5	
Coins	
2.00	
1.00	
0.50	
0.20	
0.10	
0.05	
0.02	
0.01	
Total	

WF-03 AF

Kontrasti i nënshkrimit

Nënshkrimi i banketarit & Vari

Data

powered by PTK

Posta dhe Telekomunikacioni i Kosovës SHA

Post and Telecommunication of Kosovo JSC

Posta i Telekomunikacioni Kosova DD.

© Qendra "Kujdesi ndaj konsumatorëve"

REKLAMIMI SHRYTËZUESIT TË SHËRBIMEVE TELEFONIKE NË FATURËNË SHËRBIMEVE TELEFONIKE

- 1. Emri e mbiemri, gjetësisht, emërimi i shrytëzuesit (parapaguesit):
2. Adresa e shrytëzuesit (parapaguesit):
3. Numri i telefonit:
4. Lloji i shërbimit për të cilin bëhet reklamimi:
5. Shuma kontestuese në euro (€):
6. Vendi (në këtë rubrikë shrytëzuesi, gjetësisht parapaguesi, shënon vendin ku lidhur me ngjarjet kontestuese, si dhe faktet që janë me rëndësi për zgjidhjen e reklamimit)

Vendi:
Data:
Numri kontestues:
Parqitësi i reklamimit:

ПТК, формулар за жалбу, само на албанском

Prishtinë • Prishtinë • Prishtinë

PROVISONAL INSTITUTION OF THE GOVERNMENT
INSTITUCIONE E PËRKOHSHME TË VETËQEVERITJES
MINISTRY OF ECONOMY AND FINANCE
MINISTRIA PER EKONOMIJE DHE FINANCA

Departamenti i thesarorit
Urdhër Obligimi për Pagesë

Form with fields for Department, Project Code, Function Code, and various financial amounts.

Form with fields for Author, Department, and Recipient details.

Form with fields for Bank details, including account numbers and bank name.

ПИСГ - порески формулар само на албанском и енглеском

А ДАЉЕ?

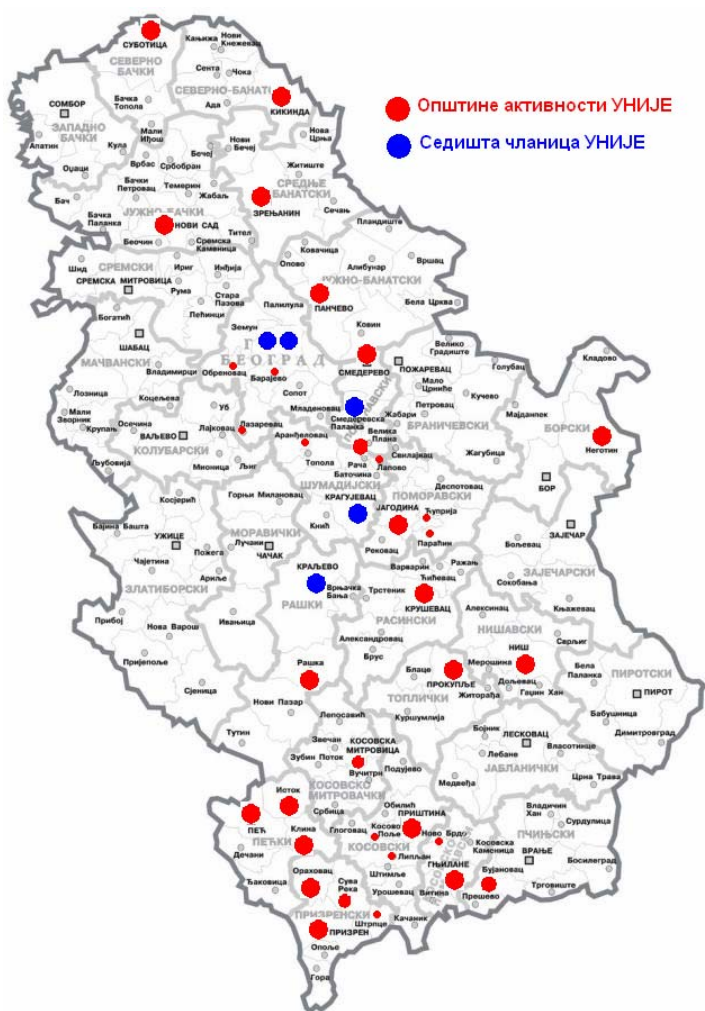
Из прилога у овој књижици може се видети спектар десетогодишњих активности чланица УНИЈЕ - дељење хуманитарне помоћи интерно расељеним лицима, пружање бесплатне правне помоћи, прикупљање информација о стању њихових имања преко организовања посета њиховим местима на КиМ, до помоћи при изградњи повратничких кућа, до самог повратка.

Али, то није крај прегледа активности.

Ведерваксов постулат (**Weatherwax's Postulate**) формулисао је Тери Прчет и он гласи: Степен у којем реагујеш на неку информацију биће обрнуто сразмеран њеној истинитости.

Борба против овог циничног постулата чинила је други део активности УНИЈА, јер, она се борила да привуче пажњу јавности дајући информације о оном што су њене чланице и њени корисници стварно видели и доживели како организацијом разних врста обука, тако и емисијама на радију и телевизије, конференцијама и округлим столовима, а нарочито ИНФОБилтенем који је излазио осам година, сваког месеца.

УНИЈУ су сматрали мостом између различитих заједница. Зато, иако су услови отежани, нећемо посустајати, већ наставити овим тешким путем и даље, градећи мостове сазнања, разумевања и повратка.

УНИЈА И ЊЕНЕ ЧЛАНИЦЕ

*Хуманитарна организација за помоћ
расељеним лицима са Косова и Метохије
"БОЖУР"
11420 Смедеревска Паланка*

Смедеревска Паланка
Француска 20,
тел. 026/313-893
e-mail. bozur@verat.net

*Удружење "ГЛАС КОСОВА И МЕТОХИЈЕ"
Драже Павловића 13
11000 Београд*

Телефон: 011/27 54 436
e-mail:
branslav.skrobonja@gmail.com
Website:glaskim.co.rs

*Удружење "ЈУГ"
Др Љубинка Ђорђевића 30
36000 Краљево*

Телефон: 036/32 32 20,
Факс: 036/ 32 04 30,
e-mail:
aleksandargrkovic@unijakm.org

*Удружење "СВЕТИ СПАС"
Балканска 25,
11000 Београд*

Телефон: 011/26 86 161
e-mail:
svetspas@eunet.rs
Website:www.svetispas.org

*Удружење "ЗАВИЧАЈ ЗА ПОВРАТАК"
др Јована Ристића 212,
34000 Крагујевац*

Телефон: 034/38 77 14
e-mail:
dostapalic@unijakm.org

